

Medlemmer i Steigen kommunes kontrollutvalg

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Møtedato: Torsdag, 12. september 2019 kl 11.00

Møtested: Kommunestyresalen, Rådhuset, Leinesfjord

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
15/19	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 28. mai 2019
16/19	Rapport forvaltningsrevisjon: Selvkost – Brukerbetaling vann og avløp
17/19	Redegjørelse fra administrasjonen: Status for gjennomføring av anskaffelse av IKT-tjenester
18/19	Rapport til kommunestyret om kontrollutvalgets aktivitet 2015-2019
19/19	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
20/19	Eventuelt

Eventuelle forfall bes meldt leder eller sekretariat (470 37 452)

Leines, 5. september 2019

John Ringstad (s)
Leder kontrollutvalget

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kopi sendes: Ordfører, rådmann, Salten kommunerevisjon IKS, varamedlemmer i kontrollutvalget til orientering (varamedlemmer møter kun etter særskilt innkalling).

SAK 15/19

Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 28. mai 2019

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
12.09.2019

Vedlegg:

- Protokoll fra kontrollutvalgets møte 28. mai 2019

Bakgrunn for saken:

Protokoll fra kontrollutvalgets forrige møte legges frem for godkjenning.

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 28. mai 2019 godkjennes.

Inndyr, 5. september 2019

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

PROTOKOLL – STEIGEN KONTROLLUTVALG

Møtedato: Tirsdag, 28. mai 2019 kl. 12.00 – 14.15

Møtested: Kommunestyresalen, Leinesfjord

Saksnr.: 09/19 – 14/19

Til stede:

John Ringstad, leder

Christina Falch Holmvaag, nestleder

Astri G. Valberg

Salve Kildahl

Gunnar Strømsvik

Forfall

Ingen

Varamedlemmer:

Ingen

Øvrige:

Økonomisjef Turid Markussen, sak 10-11/19

Rådmann Tordis Sofie Langseth, sak 10-11/19

Registrert revisor Rune Borøy, Salten kommunerevisjon IKS

Lars Hansen, sekretær for kontrollutvalget

Godkjenning av innkalling og sakliste

Innkalling og sakliste til møtet ble godkjent.

Merknader:

Ingen.

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
09/19	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 5. april 2019
10/19	Nummerert brev nr 1-2019 – Anmeldelse samt begjæring om at krav om erstatning blir fremmet av påtalemyndigheten
11/19	Økonomisk internkontroll i lys av nummerert brev nr 1
12/19	Sluttbehandling: Orientering til kontrollutvalget om praktisering av underskrift på kommunens vegne
13/19	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
14/19	Eventuelt

09/19 Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 5. april 2019

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 5. april 2019 godkjennes.

Votering:

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 5. april godkjennes.

10/19 Nummerert brev nr 1-2019 – Anmeldelse samt begjæring om at krav om erstatning blir fremmet av påtalemyndigheten

Rådmann Tordis Sofie Langseth og økonomisjef Turid Markussen møtte for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget har mottatt nummerert brev nr 1 datert 06.05.2019, hvor revisor tar opp at det er avdekket et underslag i kommunen. Revisor skal i henhold til revisjonsforskriftens § 4 skriftlig påpeke visse forhold overfor kontrollutvalget, herunder misligheter – utvalget skal påse at forhold revisor påpeker følges opp.

Kontrollutvalget gjør kommunestyret oppmerksom på følgende:

1. Nummerert brev fra revisor tar opp at en kommunalt ansatt i perioden 2008-2019 har foretatt underslag i form av uberettigede bankoverføringer til seg selv med minimum kr 436 244.
2. Vedkommende sin tilgang til bankkonti ble stoppet umiddelbart da forholdene ble avdekket, og det er fra kommunens side fremsatt krav om erstatning.
3. Kontrollutvalget har innhentet skriftlig kommentar fra rådmannen til det nummererte brevet. I tillegg har revisor og rådmannen supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon i møte. Utvalget mener.....

Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Omforent forslag til vedtak:

Kontrollutvalget har mottatt nummerert brev nr 1 datert 06.05.2019, hvor revisor tar opp at det er avdekket et underslag i kommunen. Revisor skal i henhold til revisjonsforskriftens § 4 skriftlig påpeke visse forhold overfor kontrollutvalget, herunder misligheter – utvalget skal påse at forhold revisor påpeker følges opp.

Kontrollutvalget gjør kommunestyret oppmerksom på følgende:

1. Nummerert brev fra revisor tar opp at en kommunalt ansatt i perioden 2008-2019 har foretatt underslag i form av uberettigede bankoverføringer til seg selv med minimum kr 436 244.
2. Vedkommende sin tilgang til bankkonti ble stoppet umiddelbart da forholdene ble avdekket, og det er fra kommunens side fremsatt krav om erstatning.
3. Kontrollutvalget har innhentet skriftlig kommentar fra rådmannen til det nummererte brevet. I tillegg har revisor og rådmannen supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon i møte. Utvalget mener at saken er tilstrekkelig belyst, og har i tillegg opprettet egen sak som går på kommunens økonomiske internkontroll.

Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget har mottatt nummerert brev nr 1 datert 06.05.2019, hvor revisor tar opp at det er avdekket et underslag i kommunen. Revisor skal i henhold til revisjonsforskriftens § 4 skriftlig påpeke visse forhold overfor kontrollutvalget, herunder misligheter – utvalget skal påse at forhold revisor påpeker følges opp.

Kontrollutvalget gjør kommunestyret oppmerksom på følgende:

1. Nummerert brev fra revisor tar opp at en kommunalt ansatt i perioden 2008-2019 har foretatt underslag i form av uberettigede bankoverføringer til seg selv med minimum kr 436 244.
2. Vedkommende sin tilgang til bankkonti ble stoppet umiddelbart da forholdene ble avdekket, og det er fra kommunens side fremsatt krav om erstatning.
3. Kontrollutvalget har innhentet skriftlig kommentar fra rådmannen til det nummererte brevet. I tillegg har revisor og rådmannen supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon i møte. Utvalget mener at saken er tilstrekkelig belyst, og har i tillegg opprettet egen sak som går på kommunens økonomiske internkontroll.

Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

11/19 Økonomisk internkontroll i lys av nummerert brev nr 1

Rådmann Tordis Sofie Langseth og økonomisjef Turid Markussen møtte for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag:

Kontrollutvalget tar de tiltak som er beskrevet fra administrasjonen til etterretning. Utvalget ber rådmannen sende kopi av de skriftlige rutiner som blir etablert og inntatt i kommunens økonomiske kontrollrutiner.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar de tiltak som er beskrevet fra administrasjonen til etterretning. Utvalget ber rådmannen sende kopi av de skriftlige rutiner som blir etablert og inntatt i kommunens økonomiske kontrollrutiner.

12/19 Sluttbehandling: Orientering til kontrollutvalget om praktisering av underskrift på kommunens vegne**Forslag til vedtak:**

Juridisk vurdering av søksmåls- og ankekompetanse i saker etter barnevernloven datert 25.04.2019 tas til etterretning.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Juridisk vurdering av søksmåls- og ankekompetanse i saker etter barnevernloven datert 25.04.2019 tas til etterretning.

13/19 Orienteringer fra revisjon og sekretariat.

Revisor orienterte:

- Regnskapsrevisjon: Er stort sett avsluttet, men fortsatt gjenstår 2 kommuner.
- Bemanning: Revisjonssjef går av 30.6.2019. Ny daglig leder fra 1.7.2019 blir Liv Anne Kildal, ved Bodø-kontoret. Ass revisjonssjef er sluttet – det er derfor ansatt avdelingsleder ved Fauske-kontoret: Jonny Riise som kommer fra stilling som regnskapssjef i Fauske kommune.
- Ny organisering av revisjon: Revisjonssjef har hittil hatt oppdragsansvar for 8 kommuner. Dette endres ved at de 4 gjenværende regnskapsrevisorene ved Fauskekantoret får to oppdragsansvar hver i kommunene.
- Prosessen med å få fylkeskommunen inn på eiersiden er avsluttet fra fylkeskommunens side.

Sekretariatet orienterte:

- Om dokumenter vedlagt saken.
- Om innkommet epost datert 24. mai 2019: Vedrørende ugyldig kontrakt innen IT Steigen kommune.
  - Utvalget ber om sak til neste møte om inngått avtale om leveranse innen IT til kommunen, herunder økonomi og driftsmessige konsekvenser.
  - Utvalget ber om sak til neste møte med redegjørelse om KOFA sin beslutning når det gjelder sak der kommunen er innklaget for brudd på Lov om offentlige anskaffelser i forbindelse med kjøp av IKT-tjenester.

Lukking av møtet:

Behandling

Kontrollutvalget tok opp om saken skulle behandles for lukkede dører. Debatten ble holdt for lukkede dører. Dørene ble så åpnet og organet stemte over forslaget om lukking.

Vedtak

Med hjemmel i kommunelovens § 31 nr. 2 vedtok kontrollutvalget å behandle denne delen av sak 13/19 for lukkede dører. Begrunnelsen er at det foreligger lovbestemt taushetsplikt jfr. off. § 13 samt fvl. § 13.

Dørene ble deretter lukket.

- Om dokumenter unntatt fra offentlighet, eposter, datert hhv 15.4.2019 og 15.5.2019,
  - Kontrollutvalget tar dette opp som sak til neste møte og ber sekretariatet innhente dokumentasjon som kan belyse saken.

Dørene ble deretter åpnet.

Vedtak:

Redegjørelse fra revisjon og sekretariat tas til orientering.

14/19 Eventuelt

Ingen ytterligere saker til behandling.

Leinesfjord, den 28. mai 2019

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Utskrift sendes:
Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer
Steigen kommune v/ ordfører og rådmann,
Salten kommunerevisjon IKS

SAK 16/19

Rapport forvaltningsrevisjon: Selvkost – Brukerbetaling vann og avløp

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
12.09.2019

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS, 04.09.2019: Rapport forvaltningsrevisjon: Selvkost – Brukerbetaling vann og avløp

Bakgrunn for saken

Forvaltningsrevisjonen har sin bakgrunn i kommunestyrets vedtatte Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019, med følgende prioriterte områder for forvaltningsrevisjon:

1. Barnevern (gjennomført 2016)
2. Undersøkelse av post-/arkivtjenesten i Steigen kommune (gjennomført 2017)
3. Selvkost vann og avløp
4. Kommunens HMS-system i praksis

Videre har revisjonen bakgrunn i kontrollutvalgets bestilling 15.10.2018, sak 20/18.

Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært å *vurdere om Steigen kommune behandler selvkosttjenestene for vann og avløp i henhold til lov og forskrift. I tillegg vurderes det hvordan kommunen har behandlet sine selvkostfond.*

Følgende problemstillinger har vært undersøkt i denne revisjonen:

1. Har Steigen kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?
2. Har Steigen kommune behandlet de aktuelle selvkostfondene korrekt?

Kort om selvkost:

Enkelte av kommunenes tjenester finansieres gjennom gebyrer fra innbyggerne. Størst omfang er det for vannforsyning, avløp og renovasjon. Selvkost innebærer at gebyrene fra innbyggerne i sum ikke kan overstige hva det koster å levere tjenesten. Sagt på en annen måte: selvkost setter en øvre ramme for hva kommunen kan kreve inn i kommunale avgifter på det respektive området. Ulike selvkostområder skal behandles separat.

Grunnlag for beregning av selvkost fremkommer av tre hovedkategorier av kostnader:

Direkte kostnader: arbeid, varer og tjenester som anvendes for å yte tjenesten, og som alltid kan henføres til den aktuelle tjenesten.

Indirekte kostnader: kostnader til aktiviteter som mer indirekte kan være koblet til deler av tjenesten, f.eks administrasjon eller kontroll og revisjon.

Kapitalkostnader: kostnader som oppstår når kommunen binder opp kapital i en investering (bygninger, anlegg mv.). Årlige kapitalkostnader består av to elementer:

Avskrivningskostnader: kostnadsfordeling av anskaffelseskost over brukstiden.

Alternativkostnaden (kalkulatorisk rentekostnad): den avkastning kommunen alternativt kunne oppnå ved å plassere penger tilsvarende (netto) investeringsbeløpet i markedet (etter avskrivninger).

Revisjonskriterier (krav og forventinger som kan stilles til den funksjon/aktivitet som undersøkes av revisjonen), er utledet fra bl.a kommuneloven, lov om kommunale vass- og avløpsanlegg, samt retningslinjer/veiledere for beregning av gebyrgrunnlaget. En fullstendig utledning av revisjonskriteriene finnes som vedlegg 2 til rapporten (s 28-39)

Revisjonen er gjennomført ved intervjuer, gjennomgang av styringsprogrammer og dokumentanalyse.

Revisors funn og vurderinger: 1. Har Steigen kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene? 2. Har Steigen kommune behandlet de aktuelle selvkostfondene korrekt?

Revisjonskriterier:

- Steigen kommune bør utarbeide forkalkyler for selvkost på vann og avløp, og framlegge kalkylene for kommunestyret. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.

- Etter utløpet av regnskapsåret bør Steigen kommune sette opp etterkalkyler/selvkostkalkyle for tjenestene vann og avløp. Etterkalkylen bør dokumenteres overfor kommunestyret.
- Alle direkte og indirekte kostnader til drift, vedlikehold og kapital som kan henføres til produksjon og levering av vann- og avløpstjenester skal inngå i selvkostkalkylen.
- Steigen kommune skal rapportere korrekte tall i KOSTRA-skjema nr.22 og 23.
- Steigen kommune bør etter gjeldene retningslinjer bruke lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader
- Steigen kommune bør beregne og kompensere renter på akkumulert resultat av selvkostdriften det enkelte år.
- Steigen kommune bør forvalte selvkostfondet etter retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester.
- Steigen kommune bør ha rutiner som sikrer at fakturering og innkreving av gebyrer skjer i samsvar med forskrifter og gebyrregulativer.
- Steigen kommune bør ha en langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan

Revisors funn og vurderinger:

Forkalkyler: Disse utarbeides og fremlegges etter gjeldende regler, og utarbeides årlig for en periode på fire år.

Etterkalkyler / selvkostregnskap: Denne utarbeides etter regnskapsårets utløp, og tas med i regnskapsnote 5 til kommunens årsregnskap. Etterkalkylen inneholder driftsinntekter, driftsutgifter, kalkulatoriske avskrivninger og rentekostnader og indirekte driftsutgifter. Ved gjennomgangen har revisor funnet at kalkulatoriske rentekostnader ikke ble rapportert i note 5 i regnskapet for 2018: «*Dette har imidlertid ingen innvirkning på selvkostregnskapet.*»

Direkte og indirekte kostnader: Kostnadene føres til respektive selvkostansvar og funksjoner. Revisor opplyser at de ved denne revisjonen ikke har foretatt en detaljert gjennomgang på bilagsnivå. Regnskapsrevisor rapporterer at denne har foretatt kontroll på saldo «*på de aktuelle inntektskonti/med funksjon og hav som er lagt til grunn i beregningene i etterkalkylen.*». Etter dette finner regnskapsrevisor at det er «*årets regnskapstall på inntekter og utgifter som er innmatet i Momentum for hhv Vann og Avløp.*».

Basert på revisors gjennomgang av indirekte kostnader, mener de at kommunen har «*fornuftige fordelingsnøkler på henførbare indirekte kostnader*».

KOSTRA: Revisor har funnet feil tall i kommunens rapportering ved at det er krysset av for «*nei*» på spørsmålet om det er beregnet fullstendig gebyrgrunnlag. «*Ettersom Steigen har vedtak om 100 % selvkost så skal dette også rapporteres fullt ut i KOSTRA skjema 23.*»

Lineære avskrivninger / kalkulatoriske rentekostnader: Revisor opplyser at kommunens leverandør av programvare på området, Momentum, sier kommunen følger gjeldende

retningslinjer. Det er imidlertid en differanse mellom regnskap og selvkostregnskap. Dette er imidlertid midlertidige forskjeller.

Selvkostfond: Jfr anbefalinger om selvkost skal overskudd eller underskudd i ett år tilbakeføres til hhv dekkes inn fra abonnentene innen 3-5 år etter at overskudd / underskudd oppsto. Sett i forhold til de gjeldende retningslinjer overholde kommunen det såkalte generasjonsprinsippet: En generasjon brukere skal ikke subsidiere eller bli subsidiert av neste generasjon.

Rutiner for innkreving av gebyrer: Etter revisors vurdering har kommunen gode rutiner på dette området, og innkrevingen er i samsvar med gjeldende forskrifter.

Investerings- og vedlikeholdsplan: Kommunen har ingen langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan, slik retningslinjene forutsetter. Slike planer bør etter Norsk Vann sin anbefaling ha et 15-20 års perspektiv slik at det kan gjøres «*riktige beslutninger om etablering av infrastrukturen.*»

Revisors anbefalinger:

På bakgrunn av sine undersøkelser anbefaler revisor at kommunen bør:

1. Utarbeide en langsiktig Hovedplan vann og avløp
2. Sørge for kvalitetssikring på KOSTRA rapportering.
3. Utarbeide mer spesifikke timelister slik at det vises hva det arbeides på.
4. Sørge for å oppdatere regnskapsnote nr.1 Regnskapsprinsipper/selvkostberegninger.
Der henvises det til gamle retningslinjer for selvkostberegning.

Rådmannens kommentar:

Rådmannens kommentar er i sin helhet lagt ved rapporten.

Vurdering:

Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en undersøkelse og utarbeidet en rapport vedrørende selvkost for brukerbetaling vann og avløp i samsvar med bestillingen.

Rapporten får frem at kommunen har gode systemer som skal sikre korrekte direkte og indirekte kostnader. Videre får rapporten frem at kommunen følger regelverket for kapitalkostnader.

Rapporten får også frem forbedringsmuligheter, bl.a at det mangler langsiktig plan for investering og vedlikehold, men også noe feil rapportering (KOSTRA, regnskapets note 1).

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

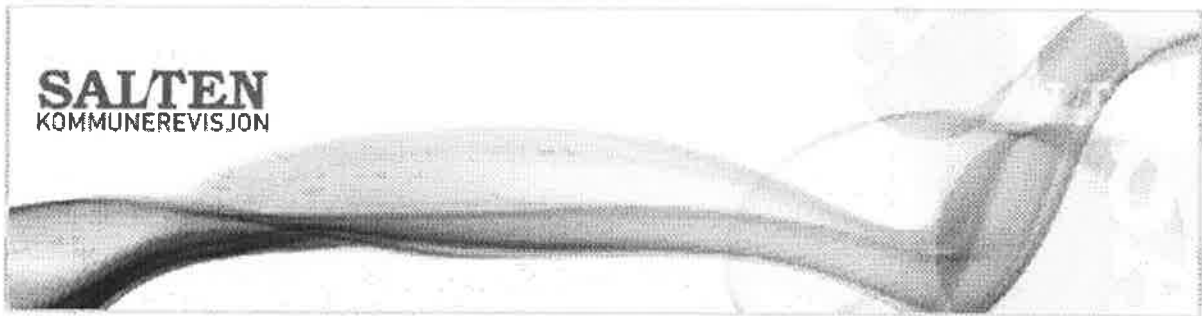
1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Selvkost – Brukerbetaling vann og avløp er forelagt kommunestyret i Steigen og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.

Inndyr, 5. september 2019

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Forvaltningsrevisjon

***-Selvkost-
Brukerbetaling
vann og avløp***

Steigen kommune

Forord

Salten kommunerevisjon IKS eies av kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen og Sørfold i Salten- regionen i Nordland fylke.

Salten kommunerevisjon IKS utfører forvaltningsrevisjon innenfor en rekke områder, og med forskjellige innfallsvinkler. Vi har 3 forvaltningsrevisorer med følgende profesjoner: Mailen Evjen - statsviter, Kai André Blix - siviløkonom og Bjørn Vegard Gamst - jurist, alle med bred erfaringsbakgrunn fra både offentlig- og privat virksomhet.

Forvaltningsrevisjon er en pålagt oppgave i henhold til kommunelovens § 77 nr. 4. Formålet med forvaltningsrevisjon er å utføre systematiske undersøkelser av den kommunale tjenesteproduksjon, myndighetsutøvelse og økonomiske forvaltning, herunder se etter muligheter til forbedringer, eventuelt påpeke svakheter og mangler.

Vi gjennomfører oppdragene i samsvar med Norges kommunerevisorforbunds standard for forvaltningsrevisjon (RSK001). Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Bjørn Vegard Gamst.

Denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført av forvaltningsrevisor Kai André Blix.

Steigen 04.09.2019

Kai André Blix
Forvaltningsrevisor

Bjørn Vegard Gamst
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
SAMMENDRAG	5
<i>Konklusjon</i>	5
3.6.2 <i>Anbefalinger</i>	6
1 INNLEDNING	7
1.1 KONTROLLUTVALGETS BESTILLING OG BAKGRUNN.....	7
1.2 PROBLEMSTILLINGER OG REVISJONSKRITERIER.....	7
1.2.1 <i>Problemstilling:</i>	7
1.2.2 <i>Revisjonskriterier:</i>	7
1.4 METODE OG AVGRENSNING	8
2 UTLEDEDE REVISJONSKRITERIER OG FAKTA	10
2.1 KORT OM BRUKERBETALING/SELVKOST PÅ VANN OG AVLØP I STEIGEN KOMMUNE	11
2.3 SELVKOSTREGNSKAP	12
2.3.1 <i>Forkalkyler</i>	12
2.3.2 <i>Etterkalkyler/selvkostregnskap</i>	12
2.3.3 <i>Direkte kostnader</i>	13
2.3.4 <i>Fordelingsnøkler og indirekte kostnader</i>	14
2.3.5 <i>Kalkulatoriske kapitalkostnader</i>	15
2.4 SELVKOSTFOND.....	16
2.5 GEBYR	17
2.6 INVESTERINGSPLANER OG VEDLIKEHOLDSPLANER	18
3 REVISORS VURDERING	19
3.1 SELVKOSTREGNSKAPET	19
3.2 KAPITALKOSTNADER.....	21
3.3 SELVKOSTFOND.....	21
3.4 RUTINER FOR INNKREVIING AV GEBYRER.....	22
3.5 INVESTERINGS- OG VEDLIKEHOLDSPLAN	22
3.6 KONKLUSJON OG ANBEFALING	23
3.6.1 <i>Konklusjon</i>	23
3.6.2 <i>Anbefalinger</i>	24

4 LITTERATUR OG KILDEREFERANSER	25
LOVER OG FORSKRIFTER:.....	25
OFFENTLIGE DOKUMENTER:	25
INTERNE DOKUMENTER:	25
TABELLOVERSIKT	26
FIGUROVERSIKT	26
5 VEDLEGG.....	27
VEDLEGG 1: HØRINGSSVAR FRA RÅDMANNEN	27
VEDLEGG 2. UTLEDNING TIL REVISJONSKRITERIER	28

Sammendrag

Salten Kommunerevisjon IKS har i denne undersøkelsen gjennomgått kommunens behandling av selvkostområdene for vann og avløp. Formålet er å vurdere om Steigen kommune behandler selvkosttjenestene for vann og avløp i henhold til lov og forskrift. I tillegg vurderes det hvordan kommunen har behandlet sine selvkostfond.

Ved undersøkelsen forsøker vi å svare på følgende problemstillinger:

- ***Har Steigen kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?***
- ***Har Steigen kommune behandlet de aktuelle selvkostfondene korrekt?***

Innsamlingen av data baserer seg på dokumentstudier av selvkostregnskap, regnskap, økonomiplaner, investerings- og vedlikeholdsplaner og intervju. Analyser og gjennomgang av programmet EnviDan Momentum.

Konklusjon

Etter gjennomgang av tilsendt dokumentasjon og samtaler med relevante personer i Steigen kommune, så mener revisjonen at kommunen har jobbet godt med å få oversikt og har fokus på gebyrområdene vann og avløp. Det er likevel elementer som har forbedringspotensial og som kommunen bør jobbe aktivt med.

Som tidligere nevnt så har Steigen kommune i sin økonomiplan presisert at det er forventet større utfordringer med økte investeringer på vann og avløp. Derfor bør disse utfordringene kartlegges slik at man kan legge en god strategisk plan for å sikre innbyggerne i Steigen kommune stabile gebyrer og god kvalitet på tjenestene. En langsiktig hovedplan for vann og avløp bør derfor utarbeides.

Det vil ikke få noen innvirkning på selvkostregnskapet at KOSTRA-rapporteringen ikke følger gjeldende regler og retningslinjer. Revisjonen har likevel gjennomgått disse skjemaene fordi vi mener dette er viktig styringsinformasjon fra kommunen om ressursinnsats, prioriteringer og måloppnåelse. KOSTRA-rapporteringen bør derfor være så korrekt som

mulig slik at man har et godt grunnlag for å måle seg opp mot sammenlignbare kommuner, eller såkalt «benchmarking». Ved gjennomgang av KOSTRA skjemaene forekommer det feil. Dette bør utbedres ved neste års registrering.

Problemstillingene med konklusjon:

Har Steigen kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?

- **Steigen kommune følger i stor grad retningslinjene for brukerbetaling vedrørende selvkost på vann og avløp.**

Har Steigen kommune behandlet de aktuelle selvkostfondene korrekt?

- **Steigen kommune kan i stor grad si de har overholdt retningslinjene for selvkostfond.**

3.6.2 Anbefalinger

Revisor mener Steigen kommune bør:

1. Utarbeide en langsiktig Hovedplan vann og avløp
2. Sørge for kvalitetssikring på KOSTRA rapportering.
3. Utarbeide mer spesifikke timelister slik at det vises hva det arbeides på.
4. Sørge for å oppdatere regnskapsnote nr.1 Regnskapsprinsipper/selvkostberegninger.
Der henvises det til gamle retningslinjer for selvkostberegning.

1 Innledning

1.1 Kontrollutvalgets bestilling og bakgrunn

På bakgrunn av overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for Steigen Kommune, vedtatt av kommunestyret 17.10.2016 i sak nr. 77/2016 er dette prosjektet prioritert som nummer 3.

På denne bakgrunn har Salten kommunerevisjon IKS utarbeidet en prosjektplan for en forvaltningsrevisjon selvkost vann og avløp.

Bestillingen av prosjektet er vedtatt i kontrollutvalget i Steigen kommune 15.10.2018.

1.2 Problemstillinger og revisjonskriterier

1.2.1 Problemstilling:

- *Har Steigen kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?*
- *Har Steigen kommune behandlet de aktuelle selvkostfondene korrekt?*

1.2.2 Revisjonskriterier:

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal vurderes mot. Revisjonskriteriene danner grunnlaget revisjonen trenger for å vurdere om det foreligger avvik eller svakheter på det området som skal revideres.

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

1. KommuneLOVEN
2. Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg av 16. mars 2012

I tillegg til hjemmelsgrunnlagene er det utarbeidet retningslinjer/veiledere for beregning av gebyrgrunnlaget mv.

- I. H-3/14 Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester. Kommunal- og moderniseringsdepartementets retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester skal bidra til en god og ensartet praksis for beregning av selvkost på et tjenesteområde. Retningslinjene gir en anbefalt praksis for hvordan selvkost skal beregnes samt for praktisering av selvkostprinsippet over tid. Heretter referert til som retningslinjene.
- II. Norsk Vann Rapport 210/2015 Veiledning for praktisering av selvkost i vann- og avløpssektoren.
- III. KOSTRA - veiledning 2018 SSB
- IV. Forskrift om vann- og avløpsgebyrer, vedtatt i Steigen kommune 02.11.2016

Utlede revisjonskriterier ligger i kapittel 2 sammen med faktautredningen. Utledningen til revisjonskriteriene ligger som vedlegg 2 i rapporten.

1.4 Metode og avgrensning

Leder for plan, utvikling og drift har forklart revisjonen hvordan kommunen praktiserer selvkost på vann og avløp, og har også vært kontaktperson opp imot revisjonen.

Vi har gjennomført oppstartsmøte med kommunen. Vi har videre gjennomført samtaler/intervjuer med relevante personer

- Revisjonen har fått kontaktinformasjon til rådgiver som bistår Steigen kommune med korrekt føring i Momentum¹.

Leder for plan, utvikling og drift og økonomileder har også bidratt med oppklarende spørsmål ved behov.

---

¹ Selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune er et dataprogram som er laget av EnviDan Momentum AS, er heretter i rapporten kalt Momentum

Alle de ovenfor nevnte har verifisert de dataene som ligger til grunn for denne undersøkelsen.

For den delen av rapporten som omhandler selvkost har revisor i all hovedsak bygget rapporten på dokumentanalyse av:

- Selvkostregnskap i Momentum 2017 og 2018
- Kommuneregnskap med noter 2017 og 2018
- KOSTRA² skjema nr. 22 og 23,
- Økonomiplan for Steigen kommune 2015-2019 og 2019-2022
- Samt informasjon som er mottatt muntlig og e-post korrespondanse gjennom kontakt med leder for plan, utvikling og drift, og økonomileder.

Revisjonen har også vært i kontakt med rådgivere i Momentum som har bistått Steigen kommune med oppsettet av selvkostregnskapet. Det er ikke gjort analyse ned på bilagsnivå. Salten kommunerevisjon IKS har revisjon på selskapet, og revisor anser derfor at regnskapsmessige standarder blir etterfulgt og kontrollert.

I denne revisjonen har vi undersøkt om Steigen kommune har brukt de korrekte tallene fra regnskapet og at dette er blitt registrert i KOSTRA etter gjeldene regler. Vi har ikke undersøkt om Steigen kommune har fordelt utgiftene på riktige KOSTRA-funksjoner.

Revisor legger til grunn at de fakta som er innsamlet gir tilstrekkelig grunnlag for å svare på problemstillingen.

---

² KOSTRA står for Kommune-Stat-Rapportering og gir styringsinformasjon om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner, bydeler og fylkeskommuner.

2 Utledede revisjonskriterier og fakta

I dette kapitlet har vi utledet revisjonskriteriene³ som utgjør grunnlaget for å vurdere Steigen kommune sin praksis for brukerbetaling på vann og avløp. Vi har deretter presentert fakta som skal gjenspeile Steigen kommune sin praksis. I kapittel 3 vil vi komme med vurderinger opp mot revisjonskriteriene.

Utledede revisjonskriterier:

- *Steigen kommune bør utarbeide forkalkyler for selvkost på vann og avløp, og framlegge kalkylene for kommunestyret. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.*
- *Etter utløpet av regnskapsåret bør Steigen kommune sette opp etterkalkyler/selvkostregnskap for tjenestene vann og avløp. Etterkalkylene bør dokumenteres overfor kommunestyret.*
- *Alle direkte og indirekte kostnader til drift, vedlikehold og kapital som kan henføres til produksjon og levering av vann- og avløpstjenester skal inngå i selvkostkalkylene.*
- *Steigen kommune skal rapportere korrekte tall i KOSTRA- skjema nr.22 og 23.*
- *Steigen kommune bør etter gjeldene retningslinjer bruke lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader*
- *Steigen kommune bør beregne og kompensere renter på akkumulert resultat av selvkostdriften det enkelte år.*
- *Steigen kommune bør forvalte selvkostfondet etter retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester.*
- *Steigen kommune bør ha rutiner som sikrer at fakturering og innkreving av gebyrer skjer i samsvar med forskrifter og gebyrregulativer.*
- *Steigen kommune bør ha en langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan.*

³ Som tidligere nevnt så ligger utledningen til de utledede revisjonskriteriene i vedlegg 2.

2.1 Kort om brukerbetaling/selvkost på vann og avløp i Steigen kommune

Leder for plan, utvikling og drift⁴ har forklart revisjonen hvordan kommunen praktiserer selvkost på vann og avløp, og har også vært kontaktperson opp imot revisjonen.

I Steigen kommune foreligger det kommunestyrevedtak om 100% selvkost på vann og avløps tjenestene. Dette vedtaket ble gjort så tidlig som 2008, dvs. at kommunen hovedsakelig skal være selvfinansierende vedrørende vann og avløpstjenesten ved hjelp av gebyrinntektene.

Steigen kommune begynte i 2016 i å bruke selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune, et program som er laget av EnviDan Momentum AS som har lang erfaring innen selvkostproblematikk⁵. Modellen kan benyttes både på etterkalkulering og budsjettering, samt muligheter for å simulere hvordan fremtidige investeringer slår ut på gebyrsatsene. I dette programmet ligger fordelingsnøkler for indirekte kostnadselementer, samt anleggsregister med tilhørende avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader. I selvkostkalkylen i Momentum inngår regnskapsmessige driftsinntekter, driftsutgifter eksklusiv regnskapsmessige avskrivninger, kalkulatoriske avskrivninger og rentekostnader, KOSTRA-skjema, samt indirekte driftsutgifter (administrasjonsutgifter). En rådgiver fra Momentum bistår Steigen kommune i forbindelse med etterkalkylen for regnskapsåret (gjennomføres i februar).

Uteseksjonen utfører vedlikehold og drift på kommunens vann- og avløpsanlegg. I tillegg til disse driftsoppgavene så leies det inn eksterne aktører til større oppgaver innen f.eks. drift og vedlikehold etc. Disse oppdragene legges ut på anbud, der det hentes inn tilbud på timespris. Dette er ifølge PUD leder entreprenører/leverandører som Steigen har behov for å leie inn fortløpende gjennom året til div drift/vedlikehold. Ved investeringsprosjekter, større vedlikeholds-komponenter så brukes det en mer omfattende anbudsprosess.

---

⁴ Heretter kalt PUD leder

⁵ I årene fra 2008 til 2016 utarbeidet kommunens egen administrasjon selvkostregnskap i henhold til veileder/regelverk.

Steigen kommune har utarbeidet en økonomiplan for 2018 -2022 og har også en hovedplan for vann og avløp som daterer seg helt tilbake til 1987.

Steigen kommune har utarbeidet en egen forskrift for vann- og avløpsgebyrer, fastsatt av Steigen kommunestyre 02.11.2016.

Revisjonen har fått tilsendt ønsket informasjon i form av: selvkostregnskap, kalkyler, kommuneregnskap, og relevante opplysninger. Revisjonen har fått tilgang til hele selvkostprogrammet Momentum som Steigen kommune bruker. Dokumentene er gjennomgått og undersøkt, og revisor viser videre til en mer detaljert gjennomgang, i faktadelen, av hvordan Steigen kommune fordeler sine kostnader og inntekter, og fordelinger mellom vann og avløp.

2.3 Selvkostregnskap

Revisjonen vil her beskrive hvordan Steigen kommune praktiserer selvkostregnskapet.

2.3.1 Forkalkyler

Det utarbeides ifølge PUD leder forkalkyler/budsjett for vann og avløp som inngår i kommunens budsjettforslag. Dette legges fram for kommunestyret i forbindelse med behandling av årsbudsjett og rulleringen av økonomiplan. Der blir også gebyrene vedtatt. For denne revisjonen ble budsjettet for 2018 vedtatt 13.des 2017. I økonomiplanen 2018 – 2023 er det også nevnt at det er lagt inn ressursøkning på uteseksjonen til vannverksdriften, med forbehold om avklaring om bidrag og forpliktelser i forbindelse med økt vannlevering. Økte driftsutgifter forventes å dekkes opp av økte inntekter i form av vannavgift. Kommunen står ovenfor store investeringskostnader knyttet til vann og avløp. Budsjettet/forkalkylen har samme tidshorisont som økonomiplanen, 4 år.

2.3.2 Etterkalkyler/selvkostregnskap

Når regnskapsdata for avsluttet regnskapsår foreligger, utarbeider Steigen kommune sammen med rådgiver fra Momentum etterkalkylen/selvkostregnskapet. Etterkalkylen danner grunnlag for regnskapsnote 5 for selvkosttjeneste (i Steigen kommune er dette note 5, se tabell 1 under)

som presenteres som vedlegg til årsregnskapet og behandles av kommunestyret som en del av årsregnskapet. I noter og etterkalkyler inngår regnskapsmessige driftsinntekter, driftsutgifter, kalkulatoriske avskrivninger og rentekostnader, samt henførte indirekte driftsutgifter (administrasjonsutgifter). Av regnskapsnoten fremkommer også saldo på det enkelte selvkostfond.

Revisjonen la merke til i noten at kalkulatoriske rentekostnader ikke er tatt med i note 5 for 2018. Revisjonen har kontaktet Steigen kommune sin rådgiver i Momentum for å høre hva som var årsaken til det. Rådgiveren har forklart at dette er en behandlingsfeil fra deres side som de vil følge opp og rette til neste år. Dette har imidlertid ingen innvirkning på selvkostregnskapet.

Tabell 1: Note 5. Årsregnskapet 2018 Steigen kommune

Etterkalkyle selvkost 2018	Vann	Avløp
Gebyrinntekter	3 472 175	1 235 958
Øvrige driftsinntekter	87 650	29 217
Driftsinntekter	3 559 825	1 265 175
Direkte driftsutgifter	2 306 225	438 821
Avskrivningskostnad	1 048 423	316 177
Indirekte netto driftsutgifter	322 091	114 099
Resultat	-853 900	165 727
Kostnadsdekning i %	80,7 %	115,1 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd 01.01	-262 046	96 814
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-853 900	165 727
+/- Kalkulert renteinntekt/-kostnad selvkostfond (2,37 %)	-16 329	4 258
Selvkostfond/fremførbart underskudd 31.12	-1 132 275	266 800

2.3.3 Direkte kostnader.

Kommunen fører regnskap for vann og avløp i Agresso/UNIT4. Utgifter og inntekter tilhørende det enkelte selvkostområdet skilles fra øvrige regnskapsposter ved bruk av egne ansvar og funksjoner. Ansvar er en dimensjon i Agresso/UNIT4 som angir hvilket tjenesteområde utgiftene/inntektene tilhører og funksjon viser til hvilken KOSTRA-funksjon det skal føres på. På vann har vi funksjon 340 og 345 og avløp som har 350 og 353. Direkte og indirekte kostnader knyttet til de enkelte vann og avløpsområdene føres på de respektive ansvar og funksjoner i Agresso/UNIT4, og har i revisjonens undersøkelse ikke vært gjenstand for detaljert kontroll på bilagsnivå.

For å klare å skille de forskjellige funksjoner og utgifter som tilhører disse foretar økonomiavdelingen fordeling av disse kostnadene. Om det oppstår tvil når regninger/timelister kommer inn, så blir driftsoperatøren kontaktet for å avklare hvor utgiftene hører hjemme.

Ved ekstern innleid arbeidskraft sier Formann i uteseksjonen følgende:

«I starten av hvert år blir det sendt ut en skriftlig anmodning til de lokale entreprenørene der vi ber om timepris, materialpris og ellers nødvendige sertifikater for ansatte etc. Ut fra disse opplysningene tilbyr vi jobber til de som er best kvalifisert med tanke på dette, og har mulighet til å gjennomføre arbeidet. Dette gjelder i stor grad hastesaker, f.eks. brudd på vannledninger o.l.»

All kommunikasjon mellom kommunen og entreprenørene lagres og oppbevares i arkiv på rådhuset. Vi har ikke skriftlige rutiner som sier at det skal gjøres sånn eller sånn, men det blir gjort på samme måte hvert år ifølge Formann i uteseksjonen.

2.3.4 Fordelingsnøkler og indirekte kostnader.

Tabell 2: Utrekk fra Momentum 2018

Fordelingsnøkkel	Nevner	Vann	Avløp	Vann	Avløp
Lønnskostnad per årsverk	751 763	767 916	587 649	Fordeling	
Ekstra PCer (vannverk mv)	1	1			
Brutto driftsutgifter	260 183 709	2 218 575	409 604	0,85 %	0,16 %
Lønnskostnad	190 947 895	1 113 478	352 589	0,58 %	0,18 %
Pensjonskostnad	20 989 257	151 698	60 977	0,72 %	0,29 %
Årsverk	254	1,45	0,6	0,57 %	0,24 %
Ansatte	299	1,45	0,6	0,48 %	0,20 %
Årsverk adm.bygg	302	0,85	0,4	0,28 %	0,13 %
Kontorer adm.bygg	25,36	0,85	0,4	3,35 %	1,58 %
PCer		1,85	0,4	0,00 %	0,00 %
Utgående faktura	13435	363,5	29,54	2,71 %	0,22 %
Bilag	11655	1510,5	542,46	12,96 %	4,65 %
Adm. PUD	3	0,4	0,25	13,33 %	8,33 %
Lager Stormyra	100	20	10	20,00 %	10,00 %
Andreas Sletten	100	10	5	10,00 %	5,00 %

Henførbare indirekte kostnader er lagt inn etter bestemte fordelingsnøkler som vist i tabell 2 over.

Fordelingsnøkklene blir gjennomgått årlig sammen med rådgiver fra Momentum.

De største indirekte kostnadene er: fordeling administrasjonsutgifter til lønn og revisjon som fordeles etter bilag og fellesadministrasjon som fordeles etter årsverk adm.PUD.

Her er 2 eksempler på hvordan en indirekte kostnad blir utregnet: (prosentstall avrundet)

Eks.1: på fordeling av en indirekte kostnad: på interntjenesten Årsverk adm.bygg så har Steigen kommune netto driftsutgifter på kr 4 979 600,-. Når fordelingsnøkkelen («vann») for fordeling av indirekte kostnader er andel av årsverk som er på 0,28%, så blir indirekte kostnader for Årsverk adm.bygg kr. 13943,- og kan regnes ut på denne måten:

$$\left(\frac{0,85}{302}\right) \times 100 = 0,28\% \rightarrow 0,28\% \times 4.979.600 = 13943,-$$

Eks.2: på fordeling av en indirekte kostnad: på interntjenesten Bilag så har Steigen kommune netto driftsutgifter på kr. 1.740.111,-. Når fordelingsnøkkelen («vann») for fordeling av indirekte kostnader er andel av Bilag som er på 12,96%, så blir indirekte kostnader for Bilag kr. 225.520,- og kan regnes ut på denne måten:

$$\left(\frac{1510,50}{11655}\right) \times 100 = 12,96\% \rightarrow 12,96\% \times 1.740.111 = 225.520,-$$

2.3.5 Kalkulatoriske kapitalkostnader.

Revisjonen har sett på Momentum på vann og avløp og grunnlaget for kalkulatoriske avskrivninger og kalkulatoriske renter. I Momentum er investeringsprosjekter fordelt på de ulike selvkostområder i anleggsregisteret, med informasjon om de enkelte prosjekter, med prosjektnummer og beskrivelse av prosjektet.

Videre er det informasjon om prosjektets levetid og bruttokostnad eksklusiv mva. Momentum viser at de har brukt 5-årig SWAP tillagt 0,5% påslag. Grunnlaget for beregning av kalkulatoriske avskrivninger og kalkulatorisk rente i Momentum er, for hvert vann- og avløpsområde, de registrerte kostnadene av de aktiverte investeringsprosjektene knyttet til området.

Revisjonen har kontrollert avskrivninger for vann og avløp og sammenlignet med kalkulatoriske avskrivninger i Momentum.

De kontrollerte avskrivningene viser på både vann og avløp differanser mellom kommuneregnskapet og selvkostregnskapet. I 2018 var differansen for vann kr. 82.528,- (mer i kommuneregnskapet). For avløp var differansen kr. 11.119,- (mer i selvkostregnskapet). Revisjonen har kontaktet kommunen om hva disse differansene skyldes, og har fått en redegjørelse fra Økonomileder på disse midlertidige forskjellene. Disse forskjellene har oppstått ved forskjellig bokføringstidspunkt og forskjellig avskrivningstid i selvkostregnskapet og regnskapet.

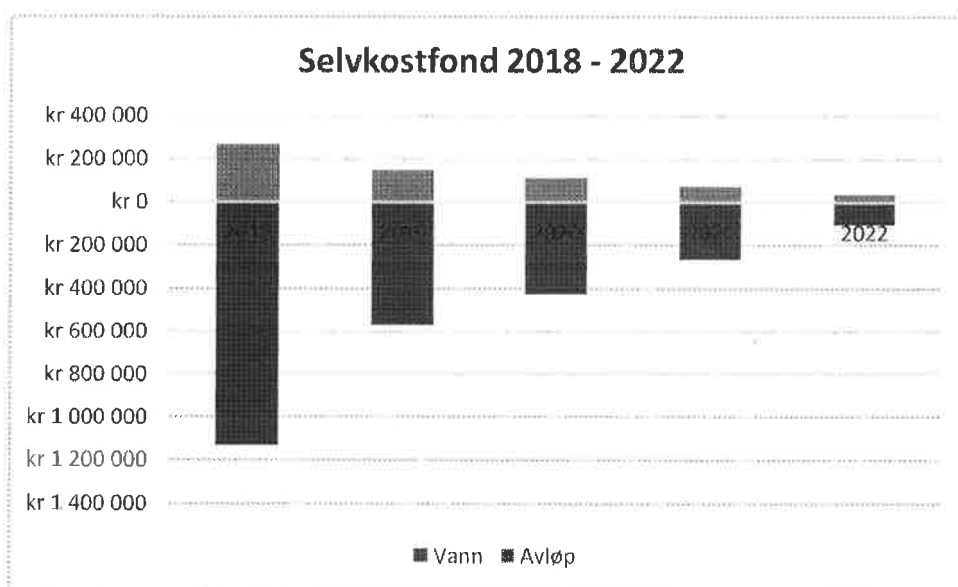
Når man ser kapitalkostnadene så vil disse øke rundt 2,5 % ifølge Momentum de neste 5 årene som en følge av økte investeringer.

2.4 Selvkostfond.

Ut ifra økonomiplan er det budsjettert slik at selvkostfondet balanserer rund 0 i 2023. dette gjelder både på vann og avløp.

Under har vi satt opp utviklingen av selvkostfondene på vann og avløp fra 2018 og frem til 2022. Fra 2019 er det budsjetterte tall som brukes.

Figur 1 - Selvkostfond 2018-2022 vann og avløp

Både vann- og avløpsfondet har holdt seg til tilbakeholdstiden på 5 år, og holder seg innenfor retningslinjene.

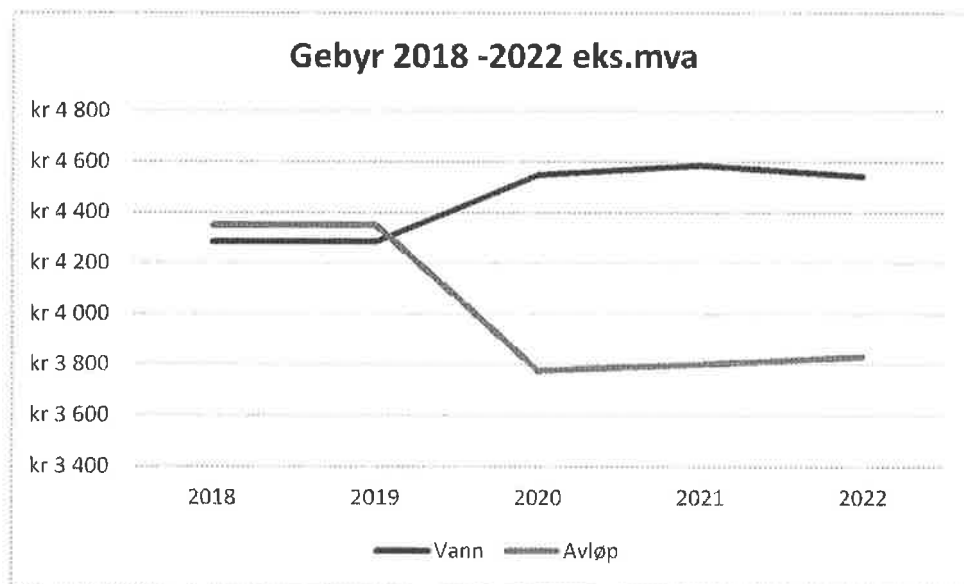
2.5 Gebyr

Vann og avløps gebyret blir årlig vedtatt i kommunestyret i Steigen i forbindelse med årsbudsjettet og økonomiplanen for en 4-års periode. Materialet som ligger til grunn for gebyrvedtaket er midler på fond og resultat fra tidligere års selvkostregnskap og neste års selvkostbudsjett (forkalkyler).

I vann- og avløpsgebyret er det et differensiert abonnementsgebyr og et forbruksgebyr etter måler (kr/m³) eller etter areal (kr/m²). Privat og næring har samme satser. Leie av vannmåler og tilknytningsgebyrer kommer i tillegg.

Utviklingen av gebyr for vann og avløp viser bare små svingninger i gebyret.

Figur 2 - Utviklingen gebyr 2018-2022

2.6 Investeringsplaner og vedlikeholdsplaner

Steigen kommune har følgende planer:

- Steigen kommune har sist vedtatte plan som er Økonomiplan 2019-2022.
- Hovedplan for vann og avløp er fra 1987
- I Momentum er det simulert kalkyle helt frem til 2038 på de forskjellige gebyrområdene. Dette er rene estimat basert på den input som ligger til grunn. Tall utover 4 år er ikke noe som brukes da økonomiplan som tallene baseres på bare oppdateres for de neste fire år.

3 Revisors vurdering

Nedenfor følger revisjonens vurderinger vedrørende om Steigen Kommune følger selvkostprinsippet slik det fremgår i lover og bestemmelser, hovedsakelig basert på regnskapsårene 2017 og 2018. I dette delkapittelet vurderes fakta opp mot revisjonskriteriene. Vår oppsummering av revisjonskriteriene fremkommer nedenfor i kursiv.

3.1 Selvkostregnskapet

- *Steigen kommune bør utarbeide forkalkyler for selvkost på vann og avløp, og framlegge kalkylene for kommunestyret. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.*
- *Etter utløpet av regnskapsåret bør Steigen kommune sette opp etterkalkyler/selvkostkalkyle for tjenestene vann og avløp. Etterkalkylene bør dokumenteres overfor kommunestyret.*
- *Alle direkte og indirekte kostnader til drift, vedlikehold og kapital som kan henføres til produksjon og levering av vann- og avløpstjenester skal inngå i selvkostkalkylene.*
- *Steigen kommune skal rapportere korrekte tall i KOSTRA- skjema nr.22 og 23.*

Steigen kommune har dokumentert at de utarbeider og legger frem budsjetterte selvkostkalkyler for kommunestyret etter gjeldene regler. Forkalkylene dekker 3-5 år slik det fremgår av retningslinjene.

Mottatt dokumentasjon viser at etterkalkyler/selvkostregnskap settes opp etter utløpet av regnskapsåret, dette danner regnskapsnote 5 for selvkosttjenester som presenteres som vedlegg til årsregnskapet og behandles av kommunestyret som en del av årsregnskapet. Som tidligere nevnt i kapittel 2.3.2 så var det i note 5 ikke tatt med kalkulatoriske rentekostnader.

Direkte og indirekte kostnader føres til respektive selvkostansvar og funksjoner. Revisjonen har ikke foretatt detaljert gjennomgang av direkte kostnader på bilagsnivå, men vi har fått rapport i fra regnskapsrevisor som skriver «*Har kontrollert saldo på de aktuelle inntektskonti/med funksjon og hva som er lagt til grunn i beregningene i etterkalkylen. Finner*

at det er årets regnskapstall på inntekter og utgifter som er innmatet i Momentum for hhv. Vann og Avløp».

Når det gjelder timelister og hvilken funksjon som det arbeides på, så er det økonomiavdelingen som fordeler disse etter beste evne og innhenter opplysninger ved behov. Selv om disse timelistene føres manuelt, bør de vær mer spesifikke på hvilken funksjon det jobbes på.

Når det gjelder henførbare indirekte kostnader så blir disse gjennomgått sammen med Momentum årlig. Fordelingsnøkklene bør være gjenstand for diskusjon og gjennomgang hvert år. Endringer i f.eks. drift kan gi store utslag hvis fordelingsnøkklene er fastsatt på feil grunnlag. Revisjonen mener Steigen kommune har fornuftige fordelingsnøkler på henførbare indirekte kostnader.

Når det gjelder KOSTRA skjema 22 og 23, så har revisjonen undersøkt om Steigen kommune har brukt de korrekte tallene fra regnskapet og at dette er blitt registrert i KOSTRA etter gjeldene regler. Revisjonen ser i skjema 23 at det er avvik og det er mangelfull rapportering. På spørsmål 2.3 og 4.3 om det er beregnet fullstendig gebyrgrunnlag så er det avkrysset for nei. Med et fullstendig gebyrgrunnlag mener vi at alle henførbare direkte driftsutgifter, indirekte driftsutgifter og kalkulatoriske kapitalkostnader er identifisert og beregnet og tatt med i gebyrgrunnlaget. I KOSTRA-veiledningen står det:

«Om gebyrgrunnlaget er fullstendig, vil være en relevant problemstilling i en situasjon der kommunen bevisst baserer gebyrene kun på deler av gebyrgrunnlaget, med det formål å holde gebyrene på et bestemt lavere nivå enn selvkost (for eksempel en situasjon der gebyrene kun baseres på driftsutgiftene ved tjenestene, og kommunen bevisst ikke identifiserer eller beregner indirekte driftsutgifter og kapitalkostnader). Det er i slike tilfeller ikke krav om at kommunen må identifisere og beregne kostnadene fullt ut for rapportering på skjema 23. Dersom kommunen ikke har identifisert og beregnet alle kostnadene, har kommunen i så fall ikke et fullstendig gebyrgrunnlag. I praksis innebærer dette at kommunen bevisst subsidierer abonnentene». Siden Steigen har vedtak om 100% selvkost så skal dette også rapporteres fullt ut i KOSTRA skjema 23.

Dette har heller ikke noen innvirkning på selvkostregnskapet siden det kun er en feilføring i KOSTRA. Revisjonen mener det er viktig at KOSTRA registrering blir foretatt med korrekte

tall og at disse skjemaene bør kvalitetssikres. Kommunens styringsinformasjon om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse bør være så korrekt som mulig slik at man har et godt grunnlag for å måle seg opp mot sammenlignbare kommuner. I samtale med rådgiver i Momentum er dette noe også de følger opp for å sikre korrekte tall og føringer. Skjemaene kan likevel føres feil og bør derfor kvalitetssikres.

3.2 Kapitalkostnader

- *Steigen kommune bør etter gjeldene retningslinjer bruke lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader*
- *Steigen kommune bør beregne og kompensere renter på akkumulert resultat av selvkostdriften det enkelte år.*

I følge Momentum så følger Steigen kommune gjeldene retningslinjer ved bruk av lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader. Steigen kommune kompenserer for rente på akkumulert resultat etter gjeldene forskrifter.

Når det gjelder avskrivninger så er det en differanse mellom regnskap og selvkostregnskap. Som nevnt i kapittel 2.3.5 så har økonomileder oversikt over disse midlertidige forskjellene. Revisjonen ser positivt på denne oversikten, da det gir en bedre oversikt over når de midlertidige forskjellene har oppstått og når slike midlertidige forskjeller forsvinner.

3.3 Selvkostfond

- *Steigen kommune bør forvalte selvkostfondet etter retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester.*

Det anbefales at et overskudd eller underskudd i ett år tilbakeføres til/dekkes inn fra abonnentene innen 3-5 år etter at overskuddet/underskuddet i selvkostkalkylen oppstod. Slik revisjonen ser det overholder Steigen kommune retningslinjene for generasjonsprinsippet.

3.4 Rutiner for innkreving av gebyrer

- *Steigen kommune bør ha rutiner som sikrer at fakturering og innkreving av gebyrer skjer i samsvar med forskrifter og gebyrregulativer.*

Steigen kommune har gode rutiner for innkreving av gebyr og oppdatering til sine abonnenter. Dette ivaretas i samsvar med gjeldene forskrifter.

3.5 Investerings- og vedlikeholdsplan

- *Steigen kommune bør ha en langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan*

En god investeringsplan og vedlikeholdsplan er viktig for å kunne forutsi og budsjettere fremtidige utgifter og inntekter og for å sikre kvaliteten på tjenesten til innbyggerne. Steigen kommune har ikke noen langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan slik som retningslinjene foreskriver. Sist Hovedplan for vann og avløp er helt tilbake til 1987 og revisjonen har ikke blitt forelagt noen revidert utgave av denne. Hovedplanene for vann og avløp bør ifølge veilederen fra Norsk Vann ha et 15-20 års perspektiv for å gjøre riktige beslutninger om etablering av infrastrukturen. I veilederen sies det videre følgende:

«Hovedplaner bør revideres hvert fjerde år for å være oppdatert mht endringer i rammer og krav, og slik at grunnlaget for å utarbeide budsjett- og økonomiplan er oppdatert. Siden sektoren skal finansieres med gebyr fra abonnentene, må det utføres selvkostberegninger som viser hvordan gebyrene påvirkes av gjennomføringen av hovedplanen. Ved vedtak av en hovedplan vil spørsmålet om selvkostperioden være et aktuelt tema. Kan det oppnås selvkostdekning med en akseptabel gebyrøkning innenfor 5-årsreglen for praktisering av selvkost, eller bør kommunene bidra med mellomfinansiering i noen år for å hindre for stor belastning på dagens abonnenter?»

Steigen kommune nevner også i sin økonomiplan at det er forventet større utfordringer med økte investeringer på vann og avløp. Derfor bør disse utfordringene kartlegges slik at man kan legge en god strategisk plan for å sikre innbyggerne i Steigen kommune stabile gebyrer og god kvalitet på tjenestene.

3.6 Konklusjon og anbefaling

3.6.1 Konklusjon

Etter gjennomgang av tilsendt dokumentasjon og samtaler med relevante personer i Steigen kommune, så mener revisjonen at kommunen har jobbet godt med å få oversikt og har fokus på gebyrområdene vann og avløp. Det er likevel elementer som har forbedringspotensial og som kommunen bør jobbe aktivt med.

Som tidligere nevnt så har Steigen kommune i sin økonomiplan presisert at det er forventet større utfordringer med økte investeringer på vann og avløp. Derfor bør disse utfordringene kartlegges slik at man kan legge en god strategisk plan for å sikre innbyggerne i Steigen kommune stabile gebyrer og god kvalitet på tjenestene. En langsiktig hovedplan for vann og avløp bør derfor utarbeides.

Når det gjelder KOSTRA-rapportering, får ikke feil rapportering innvirkning på selvkostregnskapet. Revisjonen har likevel gjennomgått disse skjemaene fordi dette er viktig styringsinformasjon fra kommunen om ressursinnsats, prioriteringer og måloppnåelse. Dette bør være så korrekt som mulig slik at man har et godt grunnlag for å måle seg opp mot sammenlignbare kommuner, eller såkalt «benchmarking». Ved gjennomgang av KOSTRA skjemaene forekommer det feil. Dette bør utbedres ved neste års registrering.

Konklusjon:

Har Steigen kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?

- **Steigen kommune følger i stor grad retningslinjene for brukerbetaling vedrørende selvkost på vann og avløp.**

Har Steigen kommune behandlet de aktuelle selvkostfondene korrekt?

- **Steigen kommune kan i stor grad si de har overholdt retningslinjene for selvkostfond.**

3.6.2 Anbefalinger

Vi mener Steigen kommune bør:

1. Utarbeide en langsiktig Hovedplan vann og avløp
2. Sørge for kvalitetssikring på KOSTRA rapportering.
3. Utarbeide mer spesifikke timelister slik at det vises hva det arbeides på.
4. Sørge for å oppdatere regnskapsnote nr.1 Regnskapsprinsipper/selvkostberegninger.

Der henvises det til gamle retningslinjer for selvkostberegning.

4 Litteratur og kildereferanser

Lover og forskrifter:

- Kommuneloven
- Forurensningsloven

Offentlige dokumenter:

- Rundskriv H-3/14 Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester Fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, gjeldende fra 01.01.2015.
- Norsk Vann Rapport 210/2015 Veiledning for praktisering av selvkost i vann- og avløpssektoren.
- Veileder til KOSTRA 2018 SSB
- Forskrift om vann- og avløpsgebyrer, vedtatt i Steigen kommune 08.12.2011

Interne dokumenter:

- Selvkostregnskap i Momentum 2017 og 2018
- Kommuneregnskap med noter 2017 og 2018
- KOSTRA-skjema nr. 22 og 23,
- Økonomiplan for Steigen kommune 2015-2019 og 2019-2022

Tabelloversikt

<i>Tabell 1: Note 5. Årsregnskapet 2018 Steigen kommune</i>	13
<i>Tabell 2: Uttrekk fra Momentum 2018</i>	14

Figuroversikt

Figur 1 - Selvkostfond 2018-2022 vann og avløp	16
Figur 2 - Utviklingen gebyr 2018-2022	17

5 Vedlegg

Vedlegg 1: Høringssvar fra Rådmannen

Rådmannen er av den oppfatning at Steigen kommune har et selvkostregnskap for vann- og avløpssektoren som oppfyller krav i lov/ forskrift, og som er utarbeidet i henhold til de til enhver tid gjeldende retningslinjer i rundskriv fra kommunal- og moderniseringsdepartementet. Det har vi hatt i alle regnskapsår siden kommunestyrets prinsippvedtak om selvkost i 2008. Dette inkluderer også behandling av selvkostfond på de to selvkostområdene forvaltningsrevisjonen gjelder. Det er derfor gledelig at dette også er konklusjonen i forvaltnings-rapporten.

Rådmannen vil også understreke behovet for utarbeiding av ny hovedplan, både for vann og avløp. De planene vi har på disse områdene er så foreldet at en bør se bort fra dem. Steigen kommunen har imidlertid, på grunn av begrensa administrative ressurser, ikke klart å prioritere dette planarbeidet. I utkast til planstrategi for den kommende fireårsperioden, som kommunestyret i dag har vedtatt å legge ut på høring, er begge disse planene foreslått utarbeidet i årene 2021/22.

Vennlig hilsen

Tordis Sofie Langseth

Rådmann Steigen kommune

Vedlegg 2. Utledning til revisjonskriterier

2.1 Selvkostprinsippet

Retningslinjene⁶ for beregning av selvkost bygger på prinsippet om at brukerne av dagens tjenester skal betale det disse tjenestene koster, også omtalt som generasjonsprinsippet eller det finansielle ansvarsprinsipp. Dette innebærer at en generasjon brukere ikke skal subsidiere neste generasjon, eller omvendt, men at kostnadene ved tjenestene som ytes i dag skal dekkes av de brukerne som drar nytte av tjenesten. Det anbefales derfor i retningslinjene at selvkostfondet praktiserer 5-årsregelen⁷, og for å ha rom for en viss fleksibilitet og stabile gebyrer er det da hensiktsmessig å praktisere 3-5 årsbudsjett på forkalkylene.

Et annet viktig prinsipp ved å knytte gebyrnivået til selvkost er at kommunen skal kunne få tilbake de utlegg den opprinnelig hadde ved anskaffelsen, samt bli kompensert for den kapitalen som har blitt bundet opp ved anskaffelsen. Retningslinjene legger derfor opp til at kostnaden må være pådratt og reelt sett utgjøre en utgiftspost i regnskapet, og at historisk pris legges til grunn ved beregning av kostnader. Retningslinjene legger ikke opp til at andre alternativkostnader enn kalkulerte rentekostnader skal inngå i selvkost.

For beregninger av selvkost for kommunale tjenester tar retningslinjene derfor utgangspunkt i følgende definisjon av selvkostbegrepet:

«Selvkost er den totale kostnadsøkningen en kommune eller et selskap påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste».

Denne definisjonen får fram at det kun skal være kostnader som direkte eller indirekte er knyttet til den samlede produksjon av den aktuelle varen eller tjenesten som skal inngå i beregningsgrunnlaget for selvkost.

I beregningen av gebyrene må kommunen i forkant av budsjettåret lage en kalkyle av inntekter og kostnader (forkalkyle/selvkostkalkyle) som et grunnlag for å kunne fastsette

---

⁶ H-3/14 retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

⁷ 5-årsregelen: et overskudd på selvkostkalkylen som oppstår ett år, år 1, skal senest være tilbakebetalt i år 5. et underskudd på selvkostkalkylen som oppstår ett år, år 1, skal være dekket inn i år 5.

gebyrnivået og budsjettere gebyrinntektene, gebyrene skal vedtas i kommunestyret. I forbindelse med regnskapsavslutningen må kommunen sette opp hva de faktiske inntektene og kostnadene (etterkalkyle/selvkostregnskap) faktisk ble, og sette av til (eller bruke av) de bundne fondene i henhold til resultatet i etterkalkylen som foreskrevet i retningslinjene H-3/14. Disse endelige resultatene skal presenteres kommunestyret og bør stå også i Årsmeldingen for kommunen.

2.2 Selvkostkalkylen/regnskapet

Selvkostregnskapet er en kalkyle over inntekter og kostnader som tar utgangspunkt i kommuneregnskapet.

2.2.1 Direkte kostnader

Retningslinjene definerer direkte kostnader som direkte eller umiddelbart kan tilordnes den aktuelle tjenesten. Dette gjelder både faste og variable direkte kostnader. Direkte kostnader kan også kalles kostnader til kjerneproduktet, dvs. alle kostnader som er forbundet direkte med produksjonen av den tjenesten brukeren opplever at de mottar fra Steigen kommune, og som brukeren skal betale for, f. eks.: driften av ledningsnett, renseanlegg og vannforsyningsanlegg mv. Normalt finnes disse kostnadene under funksjonene⁸ for vann og avløpstjenester i kommuneregnskapet⁹ Alle slike direkte kostnader skal henføres til den aktuelle tjenesten. En forutsetning for at direkte kostnader i selvkostregnskapet blir riktig er at kommunen har fordelt kostnadene på riktig funksjon i kommuneregnskapet.

Alle direkte kostnader forbundet med å yte tjenesten skal inngå i kalkylen. Eksempelvis lønn til ansatte, kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjonen, og eventuelle overføringer. Når det gjelder lønnskostnader, baserer retningslinjene seg på en avgrensning mot kjerneproduktet. Utgangspunktet er at stillinger skal være klart avgrenset til tjenesten,

---

⁸ En funksjon i KOSTRA tilsvarer en tjeneste eller en gruppe med tjenester som hører sammen.

⁹ KOSTRA-funksjonene 340-345, 350-353

enten som fullt ut henførbare, eller som andel henførbare når ansatte ivaretar oppgaver for flere tjenester.

Flere tjenester kan være organisert i samme avdeling, f.eks. vann- og avløpstjenester og vei eller renovasjon. Da vil samme stilling kunne være tillagt arbeidsoppgaver som hører inn under flere forskjellige KOSTRA-funksjoner, f.eks. kan en stilling både være tillagt arbeidsoppgaver innenfor drift av veier og drift av avløpsanlegg.

Kommunen er pålagt å fordele kostnadene i kommuneregnskapet slik at de føres på riktig KOSTRA-funksjon¹⁰. Lønnskostnader skal f.eks. fordeles på funksjoner dersom en stillingsandel er 20 % eller høyere. Andre driftsutgifter må også fordeles. Det samme gjelder kostnader til lokaler dersom samme lokaler brukes til flere typer tjenester. I denne revisjonen har vi ikke undersøkt om kommunen har fordelt utgiftene på riktige KOSTRA-funksjoner.

2.2.2 Indirekte kostnader

Retningslinjene definerer interntjenester slik: *«Indirekte kostnader er henførbare når interntjenesten bidrar til å skape en helhetlig tjeneste for brukerne. Indirekte kostnader er deler av kostnader som i KOSTRA er henført til administrasjonsfunksjonen eller funksjonen for kontroll og revisjon. Fordelingsmetode for indirekte kostnader i selvkostkalkylen bør primært være en som best gir uttrykk for bruken av interntjenesten. Alternativt brukes selvkosttjenestens andel av kommunens brutto driftsutgifter som fordelingsnøkkel.»*

Indirekte kostnader vil etter retningslinjene H-3/14 være kostnader til aktiviteter som mer indirekte kan være koblet til kjerneproduktet eller kjerneaktiviteten som brukeren skal betale for. Selvkosttjenestens indirekte kostnader (interntjenester) tas med i selvkostkalkylen. Interntjenester vil være tjenester som understøtter eller er komplementære med de direkte brukerrelaterte tjenester. Visse interntjenester, så som administrasjon og ledelse av tjenesten, vil finnes i alle kommuner og enkelte selskaper, mens innslaget av andre typer interntjenester varierer mellom kommunene. Årsakene til dette er at kommuner kan kjøpe slike tjenester av andre i stedet for å stå for slike selv. Eksempelvis kan juridiske tjenester, kopierings- og

---

¹⁰ Jfr Hovedveileder KOSTRA fra KRD.

trykkeritjenester og bygningsvedlikehold utøves av egne ansatte, eller de kan kjøpes av private.

I henhold til selvkost må både kostnadene og inntektene fordeles til betalingstjenesten. Det innebærer at det er kommunens netto driftsutgifter, dvs. brutto driftsutgifter fratrukket driftsinntekter knyttet til interntjenesten, som vil være utgangspunktet når de indirekte tjenestene skal henføres til selvkosttjenesten.

2.2.3 Fordelingsnøkler:

Retningslinjene inneholder en oversikt over de mest relevante henførbare indirekte kostnadene¹¹ med en kort beskrivelse av hvilke kostnader som kan henføres samt hvilken fordelingsnøkkel som anbefales brukt. Fordelingsmetoden for indirekte kostnader skal i størst mulig grad reflektere selvkosttjenestens bruk av interntjenesten. Eksempler på fordelingsnøkler er andel bilag, andel fakturaer, andel ansatte eller årsverk eller faktisk registrert bruk (eks. kopiering eller trykking).

Selvkosttjenestens andel av brutto driftsutgifter kan benyttes hvis kontoplanen ikke er detaljert nok eller hvis ønsket fordelingsnøkkel ikke lar seg fremskaffe.

I retningslinjene er det også beskrevet hvilke aktiviteter som ikke skal tas med i selvkostkalkylen.: *«Kostnader knyttet til administrativ ledelse og utarbeidelse av beslutningsgrunnlag for politisk ledelse regnes ikke som henførbare i selvkostkalkylen»*. Det står videre at: Administrative ledere som yter tjenester for betalingstjenesten, fordeler denne andelen til betalingstjenesten.

Indirekte kostnader og interntjenester som ikke er nødvendige for å framstille betalingstjenestene, men som er nødvendige ut fra andre hensyn, skal ikke henføres til betalingstjenestene. Administrativ ledelse, slik dette er definert i veiledningen til

---

¹¹ Eksempler på interntjenester nevnt i retningslinjene er: regnskap, innfordring, lønn, revisjon, personaltjeneste, HMS, sentral opplæring, kantinedrift, kopiering- og trykktjeneste, IKT, felles post, arkiv- og sentralbord og juridisk bistand.

regnskapsrapporteringen i KOSTRA, bør ikke henføres til betalingstjenesten. Administrativ ledelse er definert slik:

- Administrative ledere er definert til å være ledere som har både økonomiske og administrative fullmakter.
- Dersom en administrativ leder yter tjenester for ett eller flere tjenesteområder, skal denne andelen fordeles til tjenestefunksjonen (betalingstjenesten)

Fordelingsmetoden for indirekte kostnader skal i størst mulig grad reflektere selvkosttjenestens bruk av interntjenesten. Virksomhetene må derfor dokumentere dette med bruk av relevante fordelingsnøkler i forberegninger av de ulike tjenestenes bruk av interntjenester. Det bør også lages fordelingsnøkler på andre kostnader/inntekter for å skille etater som vann og avløp fra hverandre, slik at kryssubsidiering unngås.

Kort oppsummert er indirekte kostnader deler av kostnader som blir ført på andre funksjoner enn funksjonen for selvkosttjenesten, eks administrasjon, kontroll og revisjon. For å finne riktig andel av de indirekte kostnadene, skal kommunen bruke fordelingsnøkler.

Retningslinjene lister opp de mest relevante henførbare interntjenestene, og gir en kort beskrivelse av hvilke kostnader som kan henføres og hvilke fordelingsnøkler som anbefales brukt. Kostnadsgrunnlag og fordelingsnøkler må dokumenteres. Det samme gjelder fordeling på direkte kostnader, der må dette dokumenteres på hvordan de håndterer kostnader på f.eks. felles maskinpark, ansatte som jobber på tvers av etater o.l.

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterier:

- *Steigen kommune bør utarbeide forkalkyler for selvkost på vann og avløp, og framlegge kalkylene for kommunestyret. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.*
- *Etter utløpet av regnskapsåret bør Steigen kommune sette opp etterkalkyler/selvkostkalkyle for tjenestene vann og avløp. Etterkalkylene bør dokumenteres overfor kommunestyret.*
- *Alle direkte og indirekte kostnader til drift, vedlikehold og kapital som kan henføres til produksjon og levering av vann- og avløpstjenester skal inngå i selvkostkalkylene.*
- *Steigen kommune skal rapportere korrekte tall i KOSTRA- skjema nr.22 og 23.*

2.3. Kapitalkostnader¹²

Retningslinjene for beregning av selvkost bygger på at dagens brukere verken skal subsidiere eller bli subsidiert av fremtidige abonnenter. Kommunenes gebyrinntekter i året skal samsvare med kommunenes selvkost i året. Utgangspunktet for en selvkostkalkyle er derfor at utgiften ved en investering skal fordeles over den perioden som eiendelen er i bruk. På denne måten blir brukerbetalningene knyttet direkte opp mot bruken av eiendelen, slik at generasjonsprinsippet blir ivaretatt.

Kapitalkostnaden i selvkostkalkylen skal fange opp kostnader som oppstår når kapital bindes opp i en realinvestering (bygninger, anlegg mv.). Årlige kapitalkostnader består av to elementer:

- Avskrivningskostnader, dvs. kostnadsfordeling av anskaffelseskost over brukstiden.

---

¹² H-3/14 – kap.6 – Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

- Alternativkostnaden (kalkulatorisk rentekostnad), dvs. den avkastning kommunene alternativt kunne oppnå ved å plassere penger tilsvarende (netto) investeringsbeløpet (etter avskrivninger) i markedet. I et fungerende marked vil renten angi alternativkostnaden

2.3.1 Beregningsgrunnlag for kapitalkostnader:

I selvkostkalkylen skal det benyttes historisk anskaffelseskost som avskrivningsgrunnlag¹³. Avskrivningsgrunnlag basert på anskaffelseskost, er beregningsmessig enkelt og etterprøvbart og i tråd med prinsippet om at selvkost skal dekke de faktiske utlegg Steigen kommune har hatt. Å benytte gjenanskaffelseskost i kalkylen vil innebære at dagens brukere finansierer framtidige tjenester, noe som vil stride med den allmenne forståelse av selvkostprinsippet (og generasjonsprinsippet). Investeringstilskudd eller anleggsbidrag kommer til fradrag i avskrivningsgrunnlaget.

For å ivareta prinsippet om at finansieringsform ikke skal ha betydning for beregnede kostnader i selvkostkalkylen, trekkes eventuelt henførte byggelånsrenter ut av anskaffelseskost i selvkostkalkylen. I stedet henføres kalkulatorisk rentekostnad på nye investeringer i året, jf. kapittel 6.5.

2.3.2 Avskrivninger

Varige driftsmidler har som regel en bruksverdi i et begrenset antall år. Skal slik bruk av ressurser framstilles i økonomiske termer, må den økonomiske verdien av den ressursen som gradvis forbrukes, beregnes. Den økonomiske verdi kan være gitt ved hva driftsmidlet opprinnelig kostet Kommunen, eller hva tilsvarende driftsmiddel ville kostet Steigen kommune i dag.

Utgangspunktet for selvkostberegningen er at netto anskaffelseskost ved en investering fordeles over den perioden som eiendelen er i bruk. På denne måten blir brukerbetalningene knyttet direkte opp mot bruken av eiendelen.

---

¹³ Jf. Kap.6.3 i H-3/14 - Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

Avskrivningene i selvkostkalkylen skal være lineære da dette samlet sett gir kostnadsriktighet (samsvar mellom opprinnelig utlegg og summen av avskrivninger gjennom perioden), tidsriktighet (gir et rimelig riktig bilde av kapitalslitet/verdiforringelsen i året) og anvendbarhet (enkel å praktisere) ved beregning av avskrivninger. Et varig driftsmiddel avskrives med like store årlige beløp fordelt over driftsmidlets levetid. Driftsmidlets levetid er definert av kommunens eller selskapets regnskapsregler.

For tomter, som ikke avskrives i regnskapet, legges det opp til at de kan tas inn i selvkostkalkylen. Det legges da til grunn en avskrivningstid på 50 år. I de tilfeller der tomteprisen inngår i anskaffelseskost for bygg og anlegg, legges det til grunn at det ikke er nødvendig å skille ut tomteprisen fra samlet anskaffelseskost¹⁴.

2.3.3 Kalkulatorisk rentekostnad (alternativkostnad)

Netto anleggskost finansieres gjennom lån eller egne midler. Dersom investeringen lånefinansieres, vil det påløpe finanskostnader. Finansieres investeringen gjennom egne midler, påløper ingen ordinære finanskostnader. (Gitt en slik investering) kommunen lider imidlertid et tap ved at de går glipp av den avkastning en alternativ bruk av midlene ville gitt. Et slikt tap (kostnad) synliggjøres ikke i Steigen kommune sitt årsregnskap, og vil derfor betegnes som en kalkulatorisk kostnad. Tilnærmingsvis gir imidlertid de to alternative finansieringsformene samme kostnad. I selvkostkalkyler ses det derfor bort fra hvordan netto anleggskost (anskaffelseskost fratrukket anleggsbidrag) faktisk er finansiert. Derfor benyttes det i beregningene en kalkylerente framfor den faktiske renten som kommunen står overfor. Dette innebærer at kalkulatorisk rentekostnad beregnes med utgangspunkt i netto anleggskost. Selvkostkalkylen vil da inneholde et avkastningselement også for den finanskapital kommunen selv eventuelt har skutt inn ved finansieringen av anskaffelsene.

Alternativkostnad (kalkulatorisk rentekostnad) skal beregnes for alle anskaffelser av varige driftsmidler. Beregningsgrunnlaget er årets gjennomsnittlige verdi av netto anskaffelseskostnad. Alternativkostnaden er lik årets beregningsgrunnlag multiplisert med årets kalkylerente. Ettersom finansieringsform ikke skal ha betydning for beregnede

---

¹⁴ Jf. Kapittel 6.4 i H-3/14- Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

kostnader i selvkostkalkylen, trekkes eventuelt henførte byggelånsrenter ut av anskaffelseskost i selvkostkalkylen, jf. kapittel 6.3¹⁵.

2.3.4 Kalkylerente:

Kalkylerenten er ment å reflektere Steigen kommune sin rentekostnad på lånefinansierte anleggsmidler samt bortfall av renteinntekt på egenkapitalfinansierte anleggsmidler over tid. For kapitalintensive betalingstjenester vil valg av kalkylerente ha vesentlig betydning i selvkostkalkylen.

Kalkylerenten settes til nivået på 5-årig swaprente pluss et tillegg på ½ prosentpoeng. Det benyttes gjennomsnittlig nivå for kalkyleåret (etterkalkylen). Swaprenten publiseres bl.a. på kommunalbankens nettsider, jf. kapittel 6.5.1 i rettledningen.

Det presiseres at ved beregning av selvkost gjelder det finansielle ansvarsprinsippet eller generasjonsprinsippet som det også ofte kalles. I dette ligger at en generasjon brukere ikke skal subsidiere neste generasjon. Dagens brukere skal altså dekke dagens kostnader.

Selvkost defineres nå som den totale kostnadsøkningen en kommune påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste, og omfatter alle henførbare kostnader, både direkte og indirekte.

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterie:

- *Steigen kommune bør etter gjeldene retningslinjer bruke lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader*

2.4. Selvkostfond

2.4.1 Etterkalkulasjon - overskudd og underskudd

---

¹⁵ H-3/14 - Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

Når året er omme, må det gjennomføres en etterkalkulasjon for å fastslå reell selvkost for de enkelte selvkosttjenestene. Dersom gebyrene overstiger etterkalkulert selvkost, må overskuddet avsettes til et selvkostfond. Et gitt overskudd på selvkostfondet innebærer at abonnentene har forskuddsinnbetalt gebyrer til Steigen kommune og på den måten stilt likviditet til disposisjon. Dette må da kompenseres fra kommunen sin side ved at selvkostfondet krediteres kalkulatorisk rente på gjennomsnittlig saldo gjennom året.

Det er kommunen som nyter godt av likviditeten som ligger i selvkostfondet, og det er da følgelig kommunen som må belastes for kalkulatorisk rente på fondet. Den skal derfor ikke inn i selvkostkalkylen, men avsettes fra kommunen sin side til selvkostfondet. Dersom det derimot er snakk om et selvkostfond med negativ saldo, blir forholdet motsatt. Da stiller Kommunen likviditet til disposisjon for selvkosttjenesten som må godtgjøres ved å legge kalkulatorisk rente på den negative saldoen på selvkostfondet som dekkes inn gjennom økte gebyrer i løpet av 3-5 år.

Av hensyn til generasjonsprinsippet holdes det fast ved at framføring av et gitt overskudd bør holdes innenfor et perspektiv på 3-5 år. Det er ikke meningen at kommunen skal bygge opp fond over lengre tid. I stedet skal kommunen ha en planlagt prosess både for oppbygging og nedbygging av fondet som ledd i økonomiplanarbeidet. Det anbefales at et overskudd eller underskudd i ett år tilbakeføres til/dekkes inn fra abonnentene innen 3-5 år etter at overskuddet/underskuddet i selvkostkalkylen oppstod. Dette innebærer at i et tenkt tilfelle så kan kommunen kunne avsette overskudd til selvkostfond i inntil fem år på rad, men følgelig måtte bruke av fond i de påfølgende fem år. Tilsvarende gjelder ved underskudd. På den måten vil samlede gebyrinntekter samsvare med beregnet selvkost over en 10-årsperiode.

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterier:

- *Steigen kommune bør beregne og kompensere renter på akkumulert resultatet av selvkostdriften det enkelte år.*
- *Steigen kommune bør forvalte selvkostfondet etter retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalings tjenester.*

2.5. Fakturering og innfordring av gebyrer

Følgende kommunale forskrifter inneholder grunnlag for innkreving av gebyr:

- Forskrift for vann og avløpsgebyrer¹⁶ vedtatt i Steigen kommunestyre 08.12.2011. Kapittel 1 i forskriften omhandler hvem plikten til å betale vann og avløpsgebyr gjelder. Forskriften inneholder videre bestemmelser om tilknytningsgebyr, årsgebyr, vannmåler m.m.

Forskriften gjelder alle abonnenter¹⁷ og baseres på gårds/bruksnumme.

➤ *Steigen kommune bør ha rutiner som sikrer at fakturering og innkreving av gebyrer skjer i samsvar med forskrifter og gebyrregulativer.*

2.6. Investering og vedlikeholdsplan

Kommunen er som eier av vannforsynings- og avløpsanlegg underlagt en rekke krav i særlovgivningen. Her¹⁸ kan f.eks. nevnes drikkevannsforskriften, forurensingsloven med forskrifter, plan- og bygningsloven med forskrifter, helseberedskapsloven, lov om kommunal beredskapsplikt og forskrift om brannforebygging. Det er også krav om risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) i henhold til helseberedskapsloven og sivilbeskyttelsesloven. Disse skal være grunnlag for kommunens langsiktige mål, strategier, prioriteringer og plan for oppfølging av samfunnssikkerhet– og beredskapsarbeidet og vil være med å definere nødvendige behov på den kommunale vann- og avløpssektoren.

Kommunen må ta hensyn til dette regelverket i sine planer for vedlikehold og investeringer. I tillegg kommer investeringsbehov som følge av endret befolkningsgrunnlag og

---

¹⁶ Ikrafttredelse fra 01.01.2012

¹⁷ Forskrift for vann og avløpsgebyrer, Steigen kommune

¹⁸ Jfr. Norsk vann rapport 210/2015 s. 25-26

bosettingsstruktur. Det er viktig at kommunen har gode planer for vedlikehold og investeringer for å kunne kalkulere kostnadene inn i fremtidige selvkostkalkyler.

For å møte de store investeringsbehovene i sektoren er det nødvendig å kartlegge og planlegge investeringsbehovet i den enkelte kommune. Hovedplanene for vann og avløp bør ifølge veilederen fra Norsk Vann ha et 15-20 års perspektiv for å gjøre riktige beslutninger om etablering av infrastrukturen. I veilederen sies det videre følgende: *«Hovedplaner bør revideres hvert fjerde år for å være oppdatert mht endringer i rammer og krav, og slik at grunnlaget for å utarbeide budsjett- og økonomiplan er oppdatert. Siden sektoren skal finansieres med gebyr fra abonnentene, må det utføres selvkostberegninger som viser hvordan gebyrene påvirkes av gjennomføringen av hovedplanen. Ved vedtak av en hovedplan vil spørsmålet om selvkostperioden være et aktuelt tema. Kan det oppnås selvkostdekning med en akseptabel gebyrøkning innenfor 5-årsreglen for praktisering av selvkost, eller bør kommunene bidra med mellomfinansiering i noen år for å hindre for stor belastning på dagens abonnenter?»*

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterie:

- *Steigen kommune bør ha en langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan*

SAK 17/19

Redegjørelse fra administrasjonen: Status for gjennomføring av anskaffelse av IKT-tjenester

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
12.09.2019

Vedlegg:

- Bodø kommune 02.12.2015: Brev til Itet AS – Orientering om tildeling – Ny evaluering, vedlagt
  - Protokoll for valg av leverandør samme dato.

Bakgrunn for saken

Kontrollutvalget ble i sitt møte 28. mai 2019 orientert om en henvendelse fra Øystein Laxaa hvor denne ba kontrollutvalget belyse hva som har skjedd «om inngåelse av kontrakt med Atea om IT, løsninger, der Steigen kommune risikerer en bot 1,7 mill kr». Videre nevnte han at det siden kontrakten med Atea ble inngått har vært og fortsatt er store utfordringer med IT-systemet.

Kontrollutvalget besluttet følgende i det nevnte møtet:

- Utvalget ber om sak til neste møte om inngått avtale om leveranse innen IT til kommunen, herunder økonomi og driftsmessige konsekvenser.
- Utvalget ber om sak til neste møte med redegjørelse om KOFA sin beslutning når det gjelder sak der kommunen er innklaget for brudd på Lov om offentlige anskaffelser i forbindelse med kjøp av IKT-tjenester.

Steigen kommune ble innklaget til KOFA (Klagenemnda for offentlige anskaffelser) 12. januar 2018. Normal saksbehandlingstid i dette organet er 12 måneder. De nevnte kr 1,7 mill er ikke en ilagt bot, men KOFA har sendt varsel om at de vurderer å ilegge kommunen et overtredelsesgebyr av denne størrelse. Formannskapet ble orientert om varselet i sitt møte 22. mai 2019. Per begynnelsen av september 2019 har KOFA fortsatt ikke gitt en endelig avgjørelse på Itet sin klage på kommunen. KOFA har per tiden ingen klager som har lagt lengre uten avgjørelse.

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden er det sendt innkalling til rådmannen der denne er bedt om å komme til møtet kl 11.30 for å orientere og svare på eventuelle spørsmål fra utvalget. Det er bedt om at orienteringen inkluderer

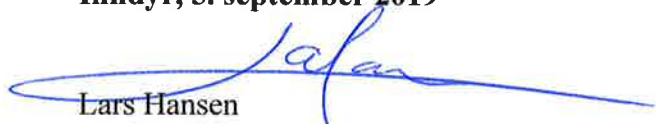
- Status for inngått avtale om leveranse innen IT til kommunen, herunder økonomi og driftsmessige konsekvenser

I og med at KOFA sin avgjørelse ikke foreligger enda, er det ikke bedt om redegjørelse om denne.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Inndyr, 5. september 2019

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Itet AS
Dronningens gate 18

8006 BODØ

Dato: 02.12.2015
Saksbehandler: ..... Roger Fredriksen
Telefon direkte: 75593607
Deres ref.: .....
Løpenr.: 84813/2015
Sakeri./vår ref.: 2015/4122
Arkivkode: 630

Orientering om tildeling - Ny evaluering.

Vedr. konkurranse om 4 års rammeavtale (pluss 1+1 års opsjon) på levering av IKT-driftstjenester, tilhørende utstyrskjøp og konsulenttjenester til Bodø kommune og øvrige kommuner i innkjøps samarbeidet SIIS/LOVI.

Viser til tidligere tildeling som ble trukket tilbake. Innkomne tilbud i konkurransen er nå evaluert på nytt. Vi vil herved meddele om at vi vil tildele kontrakt til firma Atea AS.

Utvelgelsen ble foretatt i henhold til de kriterier som var oppgitt i konkurransegrunnlaget.

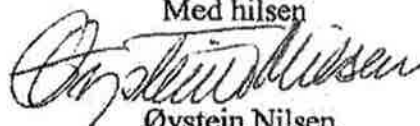
Redegjørelse følger vedlagt i protokoll.

Tilbydere har rett til å klage over beslutningen, ref. "Lov 16. juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser, ajourført 11. mai 2012 nr. 25 og forskrift om offentlige anskaffelser av 7.april 2006 nr. 402, ajourført 25. juni 2012 nr. 726".

Karenstiden er satt til 12.12.2015 kl. 12.00

Vi takker for interessen ved å gi tilbud og ønsker deres firma velkommen tilbake med tilbud ved en senere anledning.

Med hilsen

Øystein Nilsen
Innkjøpsjef

Roger Fredriksen
Innkjøpsrådgiver

Innkjøpskontoret

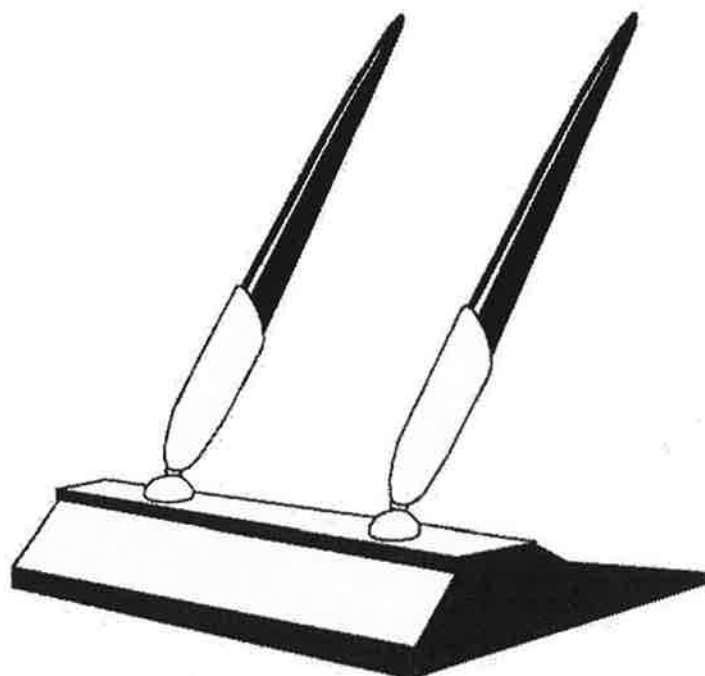
Postadresse:
Postboks 319, 8001 Bodø
Besøksadresse:
Dronningens gate 35, 2. etg.

Telefoner:
Sentralbord: 75 55 50 00
Ekspedisjon: 75 55 59 00
Telefax:

Elektroniske adresser:
postmottak@bodo.kommune.no
www.bodo.kommune.no

Orgnr.:
972 418 013
Bankkonto:
4500 55 00080

PROTOKOLL FOR VALG AV LEVERANDØR

PROTOKOLL

Levering av IKT-driftstjenester, tilhørende utstyrskjøp og konsulenttenester til Bodø kommune samt øvrige kommuner i innkjøpssamarbeidet SIIS og LOVI.

INNBYDELSE

Løpenr.:

Saksnr.:

Produkter:

Volum pr. år (eks.mva.)

Anslått totalverdi i løpet av hele rammeavtalen varighet var ved utlysningstidspunkt estimert til mellom 144.000.000 og 288.000.000.

Beskrivelse av anskaffelsen:

IT-tjenester knyttet til drift av kommunens fagsystemer og tilknyttede tjenesteområder, utstyrskjøp og konsulent tjenester inkludert migrering fra eksisterende driftsmiljø til Bodø kommune og øvrige kommuner som er tilsluttet innkjøps samarbeidet SIIS og LOVI.

Avtaletype: Rammeavtale 4 år pluss 1+1 opsjon

Tidspunkt for tilbudsåpning:

28. september 2015 kl. 14:00

PROSEDYRE

Denne anskaffelsesprosess omfattes av lov om offentlige anskaffelser senest ajourført 30. juni 2006 nr. 41 (LOA) og forskrift om offentlige anskaffelser (FOA) av 7. april 2006. og endret ved forskrift 24. november 2006. Konkurransen gjennomføres jfr. FOA, del III, § 14-1 (1).

KRITERIER

Nr. Vurderingskriterium

Vekttall

Tildelingskriterier:

PUNKT:	TILDELINGSKRITERIUM:	VEKT
	Pris	40%
	Kvalitet	60%
SUM		100%

BRUKERGRUPPE

Reg.nr.:

Jnr.:

Nr. Navn

Avdeling/etat

Bodø kommune IKT avdeling

TILSTEDE VED TILBUDSÅPNING

Nr.	Navn	Bedrift	Nr.	Navn	Bedrift
1.			6.		
2.			7.		
3.			8.		
4.			9.		
5.			10.		

DELTAKERE

Nr.	Navn	Adresse	Avvist(X)
1.	Itet AS		( )
2.	Evry Norge AS		( )
3.	Atea AS		( )

KGVLIGHT

Tilbudsåpning

Brukere som kan åpne

Antall personer som er nødvendig for tilbudsåpningen: 1

Bruker	Dato	IP adresse
Joachim Hjartøy		
roger fredriksen	29/09/15 12:23	88.88.231.188

underskrift

underskrift

BEGRUNNELSE

Begrunnelse for valg av leverandør:

Prekvalifisering:

Bodø kommune heretter kalt oppdragsgiver, samt øvrige kommuner i Samordna innkjøp i Salten inklusiv Øksnes, Sortland og Værøy kommune innbød til prekvalifisering for deltakelse i begrenset anbudskonkurranse i forbindelse med anskaffelse av IKT driftstjenester og tilhørende utstyrskjøp.

Anbudsdokumentene er utarbeidet spesifikt etter Bodø kommunes tjeneste og utstyrskjøp. Disse rammene vil være dekkende for øvrige deltakende kommuner. Den enkelte kommunes endelige behovsnivå i kontrakten vil reguleres gjennom opsjoner.

Anskaffelsen ble innledet med denne kvalifiseringen, hvor det skulle foretas en kvalitativ utvelgelse av minimum 5 leverandører som ville få invitasjon til å delta i konkurransen om den endelige kontrakten på levering av IKT-tjenester og tilhørende utstyr.

Det kom inn 5 søknader om deltakelse og samtlige kvalifiserte seg til konkurransen. Disse var Atea AS, CGI AS, Evry Norge AS, Datamatrix AS og iTet AS.

Anbudskonkurranse

Konkurranse ble gjennomført elektronisk og invitasjon ble sendt ut til kvalifiserte leverandører den 14.07.2015. Anbudsfrist ble først satt til 14.09.2015 kl. 14.00, men etter forespørsel om utsettelse ble endelig anbudsfrist 28.09.2015 kl. 14.00.

Det kom inn totalt 52 spørsmål i anbudstiden. Spørsmålene ble besvart løpende.

Av de 5 kvalifiserte leverandørene ble det mottatt 3 tilbud innen anbudsfristens utløp. Disse ble levert av Atea AS, Evry Norge AS og iTet AS.

Atea ble tildelt kontrakten den 04.11.2015. Tildelingen ble trukket tilbake den 13.11.2015 etter klage og midlertidig forføyning fra iTet AS. iTet AS trakk den midlertidige forføyningen da det ble kjent at tildelingen ble annullert.

Årsak til annullering av tildeling.

I prisskjema, fane 1 (Prisoversikt driftstjenester), rad 8, fremgår det at det skal oppgis priser for tjenesteområde «Bestilling, klargjøring og levering av utstyr». I merknaden til raden fremgår det: «Ref Priser kontorutstyr og infrastruktur». Fane 2 (Priser kontorutstyr og infrastruktur) inneholder på sin side priser for forskjellig type maskinvare. Prisene er så multiplisert med estimert antall pr. år. På spørsmål fra tilbydere, opplyste kommunen at rad 8 fane 1 skulle besvares ved å legge inn pris fra fane 2. iTet og Evry har lagt inn totalsummen fra fane 2 inn i rad 8, fane 1. Atea har derimot latt rad 8 stå tom. Dette har blitt oversett i evalueringen, slik at iTet og Evry har fått et tillegg i prisen på fane 1, tilsvarende prisen i fane 2. Dette anser kommunen for å være en åpenbar feil, hvor det er utvilsomt om hvordan feilen skulle rettes. Tildelingen ble som følge av dette annullert, og det er foretatt ny evaluering.

Andregangsevaluering:

Det er gjennomført ny evaluering med grunnlag i følgende tildelingskriterier.

Tildelingskriterier	Vekt	Referanse
<p>Totalkostnad, herunder:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Driftskostnader i hele perioden ☐ Implementeringsprosjektet ☐ Kjøp av kontorutstyr og infrastruktur	40 %	<p>Bilag 7 med vedlegg 07.2</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Driftskostnader 60%<ul style="list-style-type: none"> ☐ Drift ☐ Bredbånd ☐ Timepriser / konsulent ☐ Implementeringskostnader 5% ☐ Kjøp kontorutstyr og infrastruktur 35%
<p>Kvalitet på leveransen, herunder:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Leverandørens løsningsforslag ☐ Leverandørens oppfølging av avtalen i driftsperioden. ☐ Planlegging og gjennomføring av implementeringsprosjektet. ☐ Presentasjon av gitt tilbud hvor innhold tidsmessig samsvarer med vektning innenfor området Kvalitet på leveransen.	60 %	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Leverandørens løsningsforslag Bilag 2 Vedlegg 02.1 50% ☐ Bilag 6 30% ☐ Bilag 4 20% ☐ Helhetsvurdering basert på skriftlig besvarelse og presentasjon.

Pris 40 %

Driftskostnader. (undervektet 60%)

Instruksjon i besvarelse av spørsmål var at «Priser kontorutstyr og infrastruktur» skulle settes inn i rad 8 i matrise for driftstjenester. Atea har ikke forholdt seg til instruksjonen. Det har Itet og Evry gjort. Problemstillingen er juridisk vurdert, og vi er kommet fram til at det anbudsteknisk vil være riktige å legge til den manglende summen i Ateas tilbud. Summen er å finne i deres anbudsdokument Vedlegg 07.2 Priser fane «1. Priser kontorut og infrast».

Ved å føre inn summen manuelt gir dette en ny og høyere totalsum på driftstjenester for Ateas tilbud. Det blir derved sammenlignbart med Evry og iTet sine pristilbud (tilbudsevaluering 1.). For ordensskyld har kommunen også gjort en evaluering ved å ta ut postene fra Itet og Evry sitt tilbud. Dette gir en lavere totalsum for disse tilbudene (tilbudsevaluering 2.).

Driftskostnader hele avtaleperioden ved tilbudsevaluering 1.

Itet ble beste tilbyder med kr. 96.427.257. Atea blir rangert som nummer 2 med kr. 97.509.939
Evrys tilbud kr. 140.663.049

- Drift
Områdene applikasjon, servicedesk, infrastruktur tjenester og bestilling, klargjøring og levering av utstyr:
Itet ga laveste tilbud på driftstjenester. Atea var i underkant av 15% høyere, mens Evry sitt tilbud var vesentlig høyere priset enn beste tilbyder.
- Bredbånd
iTet ga laveste tilbud. Evry var i underkant 15% høyere og Atea overkant 30% høyere priset.
Det kan synes som om at noe av konkurransen i bredbåndsdelen har blitt begrenset ved at det er etablert en eksklusiv avtale mellom iTet og Signal som begrenser andre leverandører tilgang til viktig infrastruktur i Bodø kommune.
- Timepriser / konsulent
Atea leverte beste timepriser på konsulent tjenester. Basert på et årlig forbruk på 3500 timer, som kunngjort i konkurransegrunnlaget, ble differansen til iTet i underkant 3 %, mens Evry leverte tilbud i underkant 20 % høyere priset.
- Implementeringskostnader
Atea og iTet hadde priset implementeringskostnader til kr. 0,-, iTet kr. 1,-.
Evry's implementeringskostnad var i underkant av 14 millioner kroner. Dette inkluderte også nødvendig infrastruktur og lisenser.
- Kjøp kontorutstyr og infrastruktur
For kjøp av kontorutstyr og infrastruktur har alle levert priser for modeller som tilfredsstillt kravene i kravspesifikasjonen.
Atea ga laveste tilbud. iTet var i underkant 20% høyere og Evry var i overkant 20% høyere priset enn Atea.

Evalueringsresultatet i tildelingskriteriet kvalitet er det samme som i tilbudsevaluering 2.

Tilbudsevaluering 2

Driftskostnader hele avtaleperioden ved tilbudsevaluering 2

Itet blir beste tilbyder med kr. 55.556.387, Atea kr. 64.864.539 og Evry kr. 97.590.680

Forhold mellom de forskjellige tilbyderes delsummer innenfor driftstjenester:

- Drift
Områdene applikasjon, servicedesk, infrastruktur tjenester og bestilling, klargjøring og levering av utstyr:
Itet ga laveste tilbud på driftstjenester. Atea var i overkant 15% høyere, mens Evry sitt tilbud var vesentlig høyere priset enn beste tilbyder.

- **Bredbånd**
iTet ga laveste tilbud. Evry var i underkant 15% høyere og Atea overkant 30% høyere priset.
Det kan synes som om at noe av konkurransen i bredbåndsdelen har blitt begrenset ved at det er etablert en eksklusiv avtale mellom iTet og Signal som begrenser andre leverandører tilgang til viktig infrastruktur i Bodø kommune.
- **Timepriser / konsulent**
Atea leverte beste timepriser på konsulent tjenester. Basert på et årlig forbruk på 3500 timer, som kunngjort i konkurransegrunnlaget, ble differansen til iTet i underkant 3 %, mens Evry leverte tilbud i underkant 20 % høyere priset.
- **Implementeringskostnader**
Atea og iTet hadde priset implementeringskostnader til kr. 0,-, iTet kr. 1,-.
Evry's implementeringskostnad var i underkant av 14 millioner kroner. Dette inkluderte også nødvendig infrastruktur og lisenser.
- **Kjøp kontorutstyr og infrastruktur**
For kjøp av kontorutstyr og infrastruktur har alle levert priser for modeller som tilfredsstillt kravene i kravspesifikasjonen.
Atea ga laveste tilbud. iTet var i underkant 20% høyere og Evry var i overkant 20% høyere.

KVALITET (60%)

Bilag 2 Vedlegg 02.1 Leverandørens løsningsforslag

Bodø kommune har i sin evaluering sett på kravene i Vedlegg 01.1 Overordnet kravspesifikasjon og Vedlegg 01.2 Statement of Work (SOW) og brukt disse i sin bedømmelse av tilbudene som er beskrevet i Vedlegg 02.1 Leverandørens løsningsspesifikasjon og eventuelle reserverasjon til SOW i Vedlegg 02.4. Score vedrørende dette tildelingskriteriet er gjort på kapitelnivå i Vedlegg 02.1 Leverandørens løsningsforslag med poengtildeling 0-10, hvor 10 er beste score. Totalscore i poeng regnes om i prosent.

Alle tilbydere har levert gode løsningsforslag. Med tanke på opsjon på tilleggstjenester så har Evry vist tilleggsverdier og hvordan driften kan optimaliseres med totalt 17 forslag. Atea har vist til arbeid hvor de deltar i Smart City, velferdsteknologi, samhandlingsløsninger og intelligente transportsystem. Noen av iTet sine forslag til tilleggstjenester er mindre relevant da de inkluderer medfinansiering og en forretningsmodell ovenfor de øvrige kommuner.

Innenfor områdene leveransemodell, som omfatter ansvarsforhold og samarbeid, leverandørens organisasjon, roller og personell og krav til samarbeid, scorer Atea høyest. Atea beskriver en intern styringsmodell hvor leveranseprosedyrer er godt forankret i selskapets styringsmekanismer og hvor en evner å utnytte hele den store organisasjonens kompetanse. Deres styringsmodell og Service and Integration modell viser til hvordan gjennomføring av leveranser utføres fra en enhetlig driftsorganisasjon. Modellen understøtter kundens krav for samhandling mellom alle aktører med definerte roller og prosesser. Evry har ikke på samme måte i sitt tilbud synliggjort og framhevet sin styrke i form av sin store organisasjon. De viser ikke til like klart definerte integrasjoner og prosesser for samhandling mellom alle aktører i levering av tjenestene. Begge leverandører baserer sine prosesser på ITIL v3.

iTet viser til ITIL som rammeverk, men sammenlignet med konkurrentene kommer det ikke like klart frem hvordan dette er etablert i egen organisasjon.

I anskaffelsen er leverandørene gitt anledning til å komme med anbefalinger og alternativer i forhold til maskinvare, operativsystem og basis programvare og forslag til design av teknisk plattform og oppsett av systemløsning.

Atea overtar driftsplattformen slik den er i en transisjonsfasen og vil deretter effektivisere driften gjennom transformasjonsfasen. Atea utmerket seg med konkrete henvisninger, beskrivelser og referanser til eksisterende standardiserte prosedyrer og verktøy.

Evry anbefaler at Bodø kommune konverterer sine virtuelle servere fra Vmware til Microsoft Hyper-V plattform for å oppnå optimal integrasjon med deres management-verktøy og vårt driftsmiljø. Dette skal videre gi Bodø kommune større muligheter i forhold til å flytte tjenester fra lokalt driftsmiljø til deres skyløsninger.

iTet henviser til sin eksisterende drift av infrastruktur, og den etablerte plattformen og det oppfattes at iTet anbefaler det som den beste løsningen for videre drift. De skisserer deres egen driftssentral som utvidelsesmulighet for å flytte tjenester ut i skyløsning.

Planlegging, etablering og gjennomføring av tjenester er en viktig del av driftsanbudet. Bodø kommune har et tjeneste og leveranseperspektiv, hvor kommunen ønsker å kjøpe standardiserte tjenester som brukes av flere kunder. Det er en formening om at standardiserte tjenester basert på flere kunder vil gi lavere kostnad over tid. Nøkkelord her er design av plattform, miljøer og løsninger, overvåkning av infrastruktur, tjenester, applikasjoner, prosesser. Etablere kosteffektive, sikre og hensiktsmessig miljøer og løsninger basert på beste praksis.

Atea og Evry har levert gode besvarelser med presiseringer av rutiner og etablerte verktøy med gode eksempler på bruken av disse. iTets besvarelse viser mer til prinsipper for sine prosedyrer, uten den samme presiseringen av bruk av etablerte verktøy i prosessene

Evry viser i sin løsning hvordan programvaren System Center 2012 R2 og Cireson er navet og et kraftig verktøy for leveranse av tjenester for drift, overvåkning og selvbetjeningsløsninger. Leveransebeskrivelsen har fokus på den tekniske løsningen Det er ikke like åpenbart hva som er standardiserte tjenester/løsninger i denne beskrivelsen. Når beskrivelsen gjentatte ganger bruker uttrykket «kan» istedenfor «vil» så blir det noe uklart hva som er ferdig og hva som må utvikles eller konfigureres for å gi de tjenestene som etterspørres. System Center gjør det mulig å levere IT som en tjeneste gjennom selvbetjening og automasjon. Med en stor kundebase så er det en forventning om at leverandøren ga en oversikt over eksisterende tjenester og ikke hva som kan leveres. Atea har i større grad presentert standardiserte løsninger som er beskrevet i egne produktblad. f.eks. tjenesten lisensovervåking blir løst ved hjelp av Atea License Manager, med tilhørende produktblad.

iTet bruker System Center 2012 som en støtte i leveransen, men er ikke like detaljert på hvordan den vil brukt til å levere standardiserte tjenester. Tilsvarende beskriver iTet at de vil følge ITIL i sin utøvelse av driftsavtalen, men er ikke like tydelig på hvordan ITIL standarden er implementert som standardiserte tjenester og prosedyrer.

Etter vår vurdering så er det Atea som sannsynliggjør at de har utviklet standardiserte prosedyrer, verktøy og følger beste praksis.

Evry vurderes til å ha gitt den beste besvarelsen som omhandler servicedesk. De har levert en utfyllende og punktvis besvarelse i forhold til kravene i Statement of Work, samt levert en bra presentasjon av sitt verktøy. Evry har stor kompetanse innenfor servicedesk med en velfungerende applikasjon og prosesser omkring denne. Atea har også levert en punktvis og god besvarelse i forhold til krav i Statement of Work, og har store sentraliserte og spesialiserte servicesenter.

iTet har en generell og ikke like omfattende og konkret besvarelse som Evry og Atea. Beskrivelsen av verktøyet og henvisning til referanser på dette er heller ikke like utfyllende. iTets tilbudsbesvarelse vurderes til svakeste besvarelse innen dette området.

I takt med at Bodø kommune i større grad bruker digitale verktøy så blir utfordringene knyttet til en god informasjonssikkerhet mer viktig.

Alle leverandørene har bekreftet at kravene i Statement of Work vil bli ivaretatt, men vår vurdering er at det er ingen som har en god og utfyllende dokumentasjon på hvordan dette vil bli ivaretatt.

Leverandørene viser i løsningsforslaget å ha kunnskap om de behov og utfordringer som kommunesektoren står ovenfor. Det var likevel nyanser i løsningsforslagene, noe som det er redegjort for ovenfor, og som har gitt en differanse i evalueringresultat. Ingen av tilbudene oppnådde full score med total mulig 90 poeng.

Resultatet for leverandørens løsningsforslag ble som følger Atea 85 poeng, Evry 81 poeng og iTet 77 poeng.

Bilag 6 Leverandørens oppfølging av avtalen i driftsperioden

Alle leverandører har levert et godt gjennomarbeidet bilag i henhold til konkurransegrunnlaget og kravspesifikasjonen.

Leverandørene tilbyr litt forskjellige samhandlingsmodeller, men alle har beskrevet sine modeller, inkludert roller fra egen organisasjon og forventet roller fra kundens side. Forholdet til 3. parts leverandør er også inkludert.

Alle leverandører tilfredsstiller krav om rapportering i avtaleperioden og møteplan på strategisk og operativt nivå hvor roller og innhold er beskrevet.

Leverandørene har bemannet avtalen med høyt kvalifiserte ressurser og CV'er vedlagt. Alle leverandører har dokumentert at de har gode systemer for kvalitetssikringsarbeid for leveransene, driftsrutiner og dokumentasjon og prosedyrer for endringer og bruk av endringslogg.

Alle 3 tilbydere får full score i dette punktet.

Bilag 4. Planlegging og gjennomføring av implementeringsprosjektet

Alle tilbydere har levert en god prosjektplan i samsvar med etterspurt prosjektmetodikk. Evry anses å ha levert den beste besvarelsen og har en meget detaljert og konkret aktivitetsplan. I tillegg har Evry en meget god detaljeringsgrad i beskrivelsene av aktivitetene som skal utføres i transisjon og transformasjons perioden.

Både Atea og iTet har en noe mindre detaljeringsgrad i prosjektplanen og iTet har en svakere beskrivelse av aktivitetene som skal utføres i fasene transisjon og transformasjon.

Evalueringresultat 1.

Tildelingskriterier	Vekttall	Undervekt	Maks poeng	Poeng underv.	Atea AS	Itet AS	Evry AS
Totalkostnad	40 %		400				
Driftstjenester		60 %		240	238	240	165
Implementeringskostnader		5 %		20	20	20	0
Kontorutstyr og infrastruktur		35 %		140	140	114	116
Kvalitet	60 %		600				
Løsningsforslag bilag 02.1		50 %		300	300	273	283
Bilag 6		30 %		180	180	180	180
Bilag 4		20 %		120	108	96	120
Resultat	100 %		1000	1000	986	923	864

Evalueringresultat 2

Tildelingskriterier	Vekttall	Undervekt	Maks poeng	Poeng underv.	Atea AS	Itet AS	Evry AS
Totalkostnad	40 %		400				
Driftstjenester		60 %		240	205	240	136
Implementeringskostnader		5 %		20	20	20	0
Kontorutstyr og infrastruktur		35 %		140	140	114	116
Kvalitet	60 %		600				
Løsningsforslag bilag 02.1		50 %		300	300	273	283
Bilag 6		30 %		180	180	180	180
Bilag 4		20 %		120	108	96	120
Resultat	100 %		1000	1000	953	923	835

Med bakgrunn i konkurransens utforming hvor det er kunngjort at beste tilbyder skal velges basert på det total økonomisk mest fordelaktige tilbudet, viser overstående evalueringresultat at Atea AS blir vinner i konkurransen.

Oppdragsgiver vil tildele Atea AS kontrakt med 4 år løpetid, pluss 1+1 år opsjon.

Bodø 2. desember 2015

Øystein Nilsen
Innkjøpsjef

Bjørn Inge Furunes
IKT sjef

SAK 18/19

Rapport til kommunestyret om kontrollutvalgets aktivitet 2015-2019

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
12.09.2019

Vedlegg:

- a) Utkast: Rapport til kommunestyret om kontrollutvalgets aktivitet 2015-2019

Bakgrunn for saken:

Vedlagt saken er utkast til rapport til kommunestyret om kontrollutvalgets aktivitet 2015 til 2019. Rapporten er basert på saksfremlegg, vedtak og innstillinger til vedtak fra kontrollutvalget i den nevnte perioden.

Vurdering:

Gjennom forskrift om kontrollutvalg har utvalget ansvar for å rapportere til kommunestyret, bl.a med uttalelse til årsregnskapet og hvilke forvaltningsrevisjoner som er gjennomført og resultatene av disse. Slik rapportering er gjennomført løpende i valgperioden, men det kan samtidig være aktuelt å gi en mer samlet fremstilling om kontrollutvalgets arbeid i perioden, og eventuelt gi innspill til fremtidig kontroll og tilsyn med forvaltningen. En slik type rapport vil dessuten gi det neste kontrollutvalget en samlet oversikt over kontrollutvalgets nære fortid.

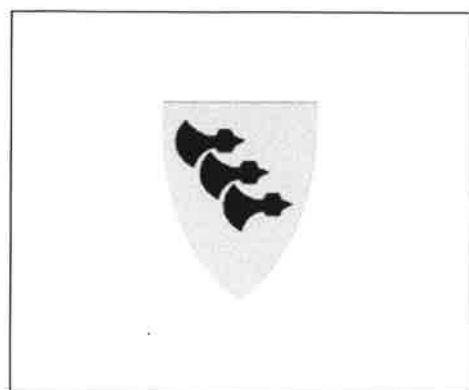
Forslag til vedtak:

Rapport om kontrollutvalgets aktivitet i perioden 2015 – 2019 oversendes kommunestyret med de endringer som fremkom i møtet.

Inndyr, 5. september 2019

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kontrollutvalget Steigen kommune,

Rapport om utvalgets virksomhet 2015-2019

jnr 19/XXX ark 418 1.5

1.0 Innledning

Steigen kontrollutvalg har i perioden 2015-2019 bestått av følgende medlemmer:

John Ringstad	leder
Christina Falch Holmvaag	nestleder
Astri G. Valberg	medlem
Gunnar Strømsvik	medlem
Salve Kildahl	medlem

Oppmøte på utvalgets møter har vært stabilt god. Ved noen anledninger har det likevel vært behov for å kalle inn varamedlemmer. Harald Larsen og Mona Larsen har møtt som varamedlemmer. Det er gjennomført 14 møter i kontrollutvalget i perioden 2015-2019, ett møte mer enn i forrige periode.

Kontrollutvalget er i medhold av kommunelovens § 77, oppnevnt av kommunestyret for å forestå det løpende tilsyn med den kommunale forvaltning, på vegne av kommunestyret. Kommunelovens kapittel 12 *Internt tilsyn og kontroll. Revisjon*, samt Forskrift om kontrollutvalg i kommuner har lagt rammen for utvalgets virksomhet.

Gjennom uttalelser til kommunens årsregnskap, og innstillinger i saker om forvaltningsrevisjon, har kontrollutvalget rapportert om sitt virke i de nevnte sakene. Utvalget legger i tillegg frem for kommunestyret en samlet fremstilling om kontrollutvalgets arbeid i perioden.

2.0 Regnskap

Kontrollutvalget har avgitt uttalelse til kommunens regnskaper for årene fra og med 2015 til og med 2018. Regnskapene er avlagt med følgende resultat:

2015	merforbruk	kr 10 544 590
2016	merforbruk	kr 6 455 151
2017	merforbruk	kr 4 732 393
2018	mindreforbruk	kr 0

Kommunens administrasjon har bistått kontrollutvalget ved dets behandling av det enkelte års regnskap. Til grunn for utvalgets uttalelser ligger også revisors beretning, samt ytterligere informasjon fra revisor.

Revisor har hvert av de fire nevnte regnskapsårene avgitt revisors beretning vedrørende budsjett med forbehold. Dette har bakgrunn i at hovedansvarsområdene har hatt avvik mellom regnskap og regulert budsjett.

I kommunestyrets behandling av regnskapene er det ikke gjort vedtak som har krevd særskilt oppfølging fra kontrollutvalgets side.

Kontrollutvalget har for regnskapsårene 2016-2018 avgitt uttalelse til kommunestyret om særregnskap for Steigen Allhus KF.

2.1 Nummerert brev

Ut over å avgi uttalelser til kommunale regnskaper, skal kontrollutvalget i tillegg påse at de forhold som blir gjenstand for nummerert brev fra revisor følges opp. Revisor er i henhold til forskrift pålagt å skriftlig påpeke visse forhold overfor kontrollutvalget.

I inneværende periode har revisor i mai 2019 sendt et nummerert brev til kontrollutvalget hvor det fremkom at en av kommunens tidligere ansatte var mistenkt for underslag. Kontrollutvalget har i mai 2019 oversendt rapport til kommunestyret om forholdene som ble tatt opp i det nummererte brevet.

3.0 Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget har i valgperioden utarbeidet en plan for forvaltningsrevisjon, slik det er bestemt i forskriftens § 10. Planen gjelder perioden 2016-2019 og er basert på risikovurderinger av kommunens virksomhet. Kommunestyret vedtok planen i sin sak 77/16 med følgende prioritering av områder for forvaltningsrevisjon:

1. Barnevern
2. Undersøkelse av post-/arkivtjenesten i Steigen kommune
3. Selvkost vann og avløp
4. Kommunens HMS-system i praksis

Kontrollutvalget ble av kommunestyret gitt fullmakt til å foreta endringer i planen der utvalget fant dette nødvendig.

Kontrollutvalgets oppgaver med forvaltningsrevisjoner er tredelt: 1. bestille gjennomføring av konkrete forvaltningsrevisjonsprosjekter, 2. saksbehandle og innstille til kommunestyret når det legges frem en forvaltningsrevisjonsrapport, samt 3. følge opp de vedtak kommunestyret fatter ved behandling av forvaltningsrevisjonsrapporter. I perioden 2015 til 2019 har kontrollutvalget gjennomført følgende behandling og oppfølging innen forvaltningsrevisjon:

Prosjektets navn	Behandling i kontrollutvalget
Barnevern	Rapport behandlet november 2016 med innstilling til kommunestyret.
Undersøkelse av post-/arkivtjenesten i Steigen kommune	Rapport behandlet juni 2018 med innstilling til kommunestyret. Oppfølging av kommunestyrets vedtak gjennomført april 2019 med rapportering til kommunestyret.
Selvkost vann og avløp	Rapport behandlet september 2019 med innstilling til kommunestyret.
Øvrig prosjekt i plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019 (HMS-system)	Ikke bestilt
Ressursbruk og saksbehandling pleie og omsorg	Bestilt og behandlet av kontrollutvalget som gikk av 2015. Oppfølging av kommunestyrets vedtak gjennomført april 2016 med rapportering til kommunestyret.

Forvaltningsrevisjonsrapportene har vært viktige bidrag til kunnskap om hvordan den kommunale forvaltningen fungerer, og har påpekt forbedringsmuligheter for kommunen.

Samlet sett har det vært tilfredsstillende gjennomføring av Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019.

4.0 Selskapskontroll

Vedtatt Plan for selskapskontroll 2016-2019 tilsa gjennomføring av selskapskontroll i Iris Salten IKS. Kontrollutvalget har behandlet en rapport etter dette, og saken ble oversendt kommunestyret til behandling.

Rapporten gjelder IRIS Salten IKS, og var en forvaltningsrevisjon vedrørende for det første selvkost for husholdningsavfall, og for det andre om regelverk for offentlige anskaffelser overholdes. Denne kontrollen / revisjonen ble bestilt i mars 2018, deretter behandlet av kontrollutvalget april 2019 med innstilling til kommunestyret. Rapporten viser at selskapet i stor grad har en tilfredsstillende håndtering av selvkost. Samtidig er det en del utfordringer når det gjelder forholdet til offentlige anskaffelser. Revisor har gitt forholdsvis omfattende anbefalinger i rapporten.

5.0 Øvrig kontroll og tilsyn

Med bakgrunn i kontrollutvalgets generelle mandat om å foreta løpende tilsyn og kontroll med forvaltningen, er det i utvalgets møter satt på dagsorden en rekke saker. Sakene har bakgrunn i innspill fremmet av publikum, utvalgets medlemmer, andre politikere i kommunen, saker som er tatt opp i media etc.

I disse sakene har utvalget kalt inn administrasjonen, og bedt denne redegjøre for saksforhold, regelverk, forvaltningspraksis etc. I perioden 2015 til 2019 gjelder dette bl.a følgende områder:

- Kommunens økonomiske situasjon
- Pårørendeinvolvering
- Offentlige anskaffelser
- Gjennomføring av prosjektarbeid i kommunen
- Henvendelser til kontrollutvalget vedr barnevernssaker
- Henvendelser til kontrollutvalget vedr oppsigelser
- Økonomisk internkontroll

Kontrollutvalget vil generelt bemerke at rådmannen og hans administrasjon har bidratt med gode redegjørelser og besvart utvalgets spørsmål i de sakene som er tatt opp.

6.0 Øvrige saker som vedrører utvalget

Kontrollutvalget har årlig avgitt uttalelse om behov for ressurser til kontroll og tilsyn (revisjon, sekretariat og kontrollutvalg). Utvalget vurderer ressurs situasjonen som tilfredsstillende.

Utvalgets medlemmer har deltatt på fagsamlinger i regi av revisjon og sekretariat for å øke kompetansen og bygge nettverk i forhold til andre kontrollutvalg. Utvalget er fornøyd med dette fordi det har vært viktig og nødvendig for å gjøre utvalget i stand til å ivareta sine pålagte oppgaver.

I medhold av forskrift om kontrollutvalg har kontrollutvalget et "påse"-ansvar i forhold til revisors arbeid med regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon. Årlig legger revisor frem en erklæring om uavhengighet i forhold til den virksomhet som skal revideres. Denne behandles i kontrollutvalget.

Det gjennomføres en løpende vurdering av revisors arbeid, særlig ved behandling av forvaltningsrevisjonsrapporter. Nye veiledere om kontrollutvalgenes påse-ansvar, kan bidra til at det fremover blir en mer systematisk ivaretagelse av dette ansvaret.

Leinesfjord 12. september 2019

John Ringstad
leder

Christina Falch Holmvaag
nestleder

Salve Kildahl
medlem

Gunnar Strømsvik
medlem

Astri G. Valberg
medlem

SAK 19/19**Orienteringer fra revisjon og sekretariat****Saksgang:**
Kontrollutvalget**Møtedato:**
12.09.2019**Vedlegg:**

- a) Salten kommunerevisjon IKS 1. juli 2019: Egenvurdering uavhengighet
- b) Steigen Investeringselskap AS 3. juni 2019: Generalforsamling 19.06.2019

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget gis orienteringer fra revisjon og sekretariat om status når det gjelder arbeidet med kontroll og tilsyn.

Inndyr, 5. september 2019
Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Salten kontrollutvalgsservice
Dato 19.08.2019
Jnr. 19/637
Arkiv nr. 418 3-1
Hjemmel u off:

Kontrollutvalget i Steigen kommune

Deres ref.:

Vår ref.: 1310/A2/bvg/rb/lak

Dato: 1. juli 2019

EGENVURDERING AV UAVHENGIGHET

I henhold til forskrift av 15. juni 2004 om revisjon av kommuner, jf § 15, skal revisor vurdere sin egen uavhengighet i forhold til revisjonen av kommunen.

Uavhengigheten er vurdert i forhold til Steigen kommune. Jeg ser ingen forhold som er til hinder for å revidere regnskapet til Steigen kommune og øvrige kommunale regnskap, eller til å være ansvarlig for gjennomføring av planlagte forvaltningsrevisjonsprosjekter.

Rune Borøy
Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor

Bjørn Vegard Gamst
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Svar Svar til alle Videre-send

Generalforsamling 19.06.2019 kl 0900

Arild Breive [arildbreive@gmail.com]

Til: Asle Schrøder [asle.schroder@steigen.kommune.no]; Sissel Grimstad [sisgrims@online.no]; Morten Mehus [mortenm@nordodden.no]; Øystein Laxaa [ysteinlx@gmail.com]; Fred Eliassen [fseliassen@gmail.com]; liv62@live.no; ov_st@hotmail.com; Ronald Pettersen [ronalpet@online.no]; Tarald Sivertsen [tarald@boteriet.no];

Kopi: Tordis Sofie Langseth [Tordis.Sofie.Langseth@steigen.kommune.no]; Thor Holand [t@t-h.no]; Mari Wattum [mari.wattum@kun.no]; Strand, Lena [lena.strand@kpmg.no]; post@sekretariatet.no; post@salten-revisjon.no

Vedlegg: (2) Last ned alle vedlegg
Årsrapport generalforsamli~1.pdf (3 MB) [Åpne i webleser]; Generalforsamling Steigen ~1.pdf (11 MB) [Åpne i webleser]

3. juni 2019 15:45

Du videresendte denne meldingen 03.06.2019 15:48.

Vedlagt er innkalling til generalforsamling i Steigen Investerings-selskap AS, med årsregnskap, revisors beretning og årsrapport.

Sammen med årsrapporten skulle jeg vedlegge informasjonen om datterselskapet Storskjæret AS med årsregnskap, revisors rapport, samt vedtekter, styreinstruks og aksjeeierbok.

Imidlertid ble vedleggene for store, slik at dette kommer i en etterfølgende epost.

Mvh
Arild Breive
Styrets leder

Salten kontrollutvalgsservice
Dato 17.06.2019
Jnr. 19/554
Arkiv nr. 418 10-5
Hjemmel u off:

Storskjæret AS

Steigen, 28.05.2019

Til
Mari Wattum og Thor Holand

Kopi
Salten Kontrollutvalgsservice og Salten kommunerevisjon IKS

GENERALFORSAMLING

avholdes på rådhuset onsdag 19. juni 2019 kl 1000

Saksliste:

- Sak 1 Åpning av generalforsamlingen ved styrets leder
  - godkjenning av innkalling og saksliste
  - registrering av fremmøtte og stemmeberettigede.
  - valg av møteleder og en til å signere protokollen sammen med møteleder
- Sak 2 Godkjenning av årsregnskap for 2018, herunder utdeling av utbytte
Styret foreslår utdeling av et utbytte på kr 3.510.000
- Sak 3 Valg av styre
- Sak 4 Godkjenning av revisors godtgjørelse
- Sak 5 Fastsettelse av godtgjørelse til styret

For styret:

Arild Breive
Styrets leder

Vedlegg:

- Årsregnskap 2018
- Revisjonsberetning
- Vedtekter for selskapet
- Styreinstruks
- Aksjeeierbok

Årsregnskap

2018

Storskjæret AS

Org.nr.:916 926 014

Resultatregnskap

Storskjæret AS

Driftsinntekter og driftskostnader	Note	2018	2017
Annen driftsinntekt		14 666 410	0
Sum driftsinntekter		14 666 410	0
Lønnskostnad	2	334 130	264 138
Avskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler	4	6 212 900	0
Annen driftskostnad	2	372 134	272 245
Sum driftskostnader		6 919 164	536 383
Driftsresultat		7 747 246	-536 383
Finansinntekter og finanskostnader			
Annen renteinntekt		43 139	57 097
Annen rentekostnad		4 686 335	705
Resultat av finansposter		-4 643 197	56 391
Ordinært resultat før skattekostnad		3 104 050	-479 992
Skattekostnad på ordinært resultat	8	692 298	-110 191
Ordinært resultat		2 411 752	-369 801
Ekstraordinære inntekter og kostnader			
Årsresultat	6	2 411 752	-369 801
Overføringer			
Avsatt til utbytte		-3 510 000	0
Avsatt til dekning av tidligere udekket tap		363 255	-6 546
Overført fra overkurs		1 461 503	363 255
Sum overføringer		2 411 752	-369 801

Balanse

Storskjæret AS

Eiendeler	Note	2018	2017
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler			
Utsatt skattefordel	8	0	115 164
Sum immaterielle eiendeler		<u>0</u>	<u>115 164</u>
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger o.a. fast eiendom	3, 4	276 581 175	162 667 019
Sum varige driftsmidler		<u>276 581 175</u>	<u>162 667 019</u>
Finansielle anleggsmidler			
Sum anleggsmidler		<u>276 581 175</u>	<u>162 782 183</u>
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer	7	2 113 018	0
Kundefordringer konsern	7	5 369 336	0
Andre kortsiktige fordringer		1 500 861	13 033 686
Sum fordringer		<u>8 983 215</u>	<u>13 033 686</u>
Investeringer			
Bankinnskudd, kontanter o.l.		1 146 592	22 212 066
Sum omløpsmidler		<u>10 129 807</u>	<u>35 245 752</u>
Sum eiendeler		<u>286 710 982</u>	<u>198 027 935</u>

Balanse

Storskjæret AS

Egenkapital og gjeld	Note	2018	2017
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital	5	1 100 000	1 100 000
Overkurs		51 429 149	52 890 652
Sum innskutt egenkapital		<u>52 529 149</u>	<u>53 990 652</u>
Opptjent egenkapital			
Udekket tap		0	-363 255
Sum opptjent egenkapital		<u>0</u>	<u>-363 255</u>
Sum egenkapital	6	<u>52 529 149</u>	<u>53 627 397</u>
Gjeld			
Avsetning for forpliktelser			
Utsatt skatt	8	577 134	0
Annen langsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner	3	194 000 000	110 000 000
Øvrig langsiktig gjeld	3, 7	25 000 000	0
Sum annen langsiktig gjeld		<u>219 000 000</u>	<u>110 000 000</u>
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		10 565 610	29 383 390
Skyldig offentlige avgifter		98 822	70 959
Utbytte	6	3 510 000	0
Annen kortsiktig gjeld		430 267	4 946 189
Sum kortsiktig gjeld		<u>14 604 699</u>	<u>34 400 538</u>
Sum gjeld		<u>234 181 833</u>	<u>144 400 538</u>
Sum egenkapital og gjeld		<u>286 710 982</u>	<u>198 027 935</u>

Styret i Storskjæret AS, 16.05.2019

Arild Breive
styreleder

Thor Holand
styremedlem

Mari Wattum
styremedlem

Noter 2018

Storskjæret AS

Note 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse og noteopplysninger og er avlagt i samsvar med aksjelov, regnskapslov og god regnskapsskikk.

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er basert på de grunnleggende prinsipper om historisk kost, sammenlignbarhet, fortsatt drift, kongruens og forsiktighet. Transaksjoner regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekter resultatføres når de er opptjent og kostnader sammenstilles med opptjente inntekter.

Ved anvendelse av regnskapsprinsipper og presentasjon av transaksjoner og andre forhold, legges det vekt på økonomiske realiteter, ikke bare juridisk form. Betingede tap som er sannsynlige og kvantifiserbare, kostnadsføres. Regnskapsprinsippene er utdypet nedenfor.

Inntekts- og kostnadsføringstidspunkt (sammenstilling)

Inntekt resultatføres som hovedregel når den er opptjent. Utgifter sammenstilles med og kostnadsføres samtidig med de inntekter utgiftene kan henføres til. Utgifter som ikke kan henføres direkte til inntekter, kostnadsføres når de påløper.

Eiendeler og gjeld

Eiendeler/gjeld som knytter seg til varekretsløpet og poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, er klassifisert som omløpsmidler/kortsiktig gjeld. Vurdering av omløpsmidler/kortsiktig gjeld skjer til laveste/høyeste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Virkelig verdi er definert som antatt fremtidig salgspris redusert med forventede salgskostnader. Andre eiendeler er klassifisert som anleggsmidler. Vurdering av anleggsmidler skjer til anskaffelseskost. Anleggsmidler som forringes avskrives. Dersom det finner sted en verdiendring som ikke er forbigående, foretas en nedskrivning av anleggsmidlet. Tilsvarende prinsipper legges normalt til grunn for gjeldsposter.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger. Ordinære avskrivninger er beregnet over driftsmidlenes økonomiske levetid med utgangspunkt i historisk kostpris.

Fordringer

Andre fordringer føres opp til pålydende.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med gjeldende skattesats på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført. Utsatt skattefordel balanseføres i den utstrekning det er sannsynlig at denne kan utnyttes.

Noter 2018

Storskjæret AS

Note 2 Ansatte, ytelser mv til ledende personer, OTP, revisjonshonorar

Selskapet har ingen ansatte. Regnskapsført lønn gjelder arbeid utført av styrets medlemmet samt styrehonorar.

Lønnskostnader består av følgende poster:

	2018	2017
Lønnskostnad	248 002	181 349
Styrehonorar	70 000	70 000
Arbeidsgiveravgift	16 128	12 789
Sum	334 130	264 138

Selskapet er ikke pliktig å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon.

Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet til fordel for ledende personer, aksjeeiere m.v.

Kostnadsført revisjonshonorar for 2018 er kr. 44 045 eks. mva. I tillegg kommer kr. 14 145 eks. mva i honorar for andre tjenester.

Note 3 Langsiktig gjeld, pantstillelser og garantier m.v.

Gjeld som er sikret ved pant o.l.

Gjeld til kredittinstitusjoner -194 000 000

Balansført verdi av eiendeler pantsatt for egen gjeld

Bygninger, tomter 276 581 175

Sum **276 581 175**

Gjeld som forfaller mer enn fem år etter regnskapsårets slutt: 160 000 000

I tillegg har selskapet gjeld til Cermaq Norway AS med kr 25 000 000

Gjelden forfaller i sin helhet mer enn fem år etter regnskapsårets slutt.

Noter 2018

Storskjæret AS

Note 4 Anleggsmidler

	Tomt	Bygg	Teknisk Innstallasjon
Anskaffelseskost pr. 01.01.18			
+ Tilgang kjøpte anleggsmidler	16 229 817	160 348 375	106 215 883
- Avgang i året			
= Anskaffelseskost 31.12.18	16 229 817	160 348 375	106 215 883
Akkumulerte avskrivninger 31.12.18		2 672 400	3 540 500
= Bokført verdi 31.12.18	16 229 817	157 675 975	102 675 383
Årets ordinære avskrivninger		2 672 400	3 540 500
Økonomisk levetid		30 år	15 år
		Anlegg under utførelse	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01.18		162 667 019	162 667 019
+ Tilgang kjøpte anleggsmidler			282 794 075
- Avgang i året		162 667 019	162 667 019
= Anskaffelseskost 31.12.18		0	282 794 075
Akkumulerte avskrivninger 31.12.18			6 212 900
= Bokført verdi 31.12.18		0	276 581 175
Årets ordinære avskrivninger			6 212 900
Økonomisk levetid			

Anleggsmidlet er behandlet som anlegg under utførelse fram til 30.06.2018. Eiendommen ble tatt i bruk fra 01.07.2018 og avskrivninger for 2018 er derfor kun beregnet for 6 mnd.

Noter 2018

Storskjæret AS

Note 5 Aksjonærer

Aksjekapitalen i Storskjæret AS pr. 31.12 består av:

	Antall	Pålydende	Bokført
Ordinære aksjer	1 000	1 100,00	1 100 000
Sum	1 000		1 100 000

Eierstruktur

De største aksjonærene i % pr. 31.12 var:

	Ordinære	Eierandel	Stemmeandel
Steigen Investeringselskap AS	1 000	100,0	100,0
Totalt antall aksjer	1 000	100,0	100,0

Note 6 Egenkapital

	Aksjekapital	Overkurs	Udekket tap	Sum egenkapital
Egenkapital Pr. 01.01.2018	1 100 000	52 890 652	-363 255	53 627 397
Årets resultat		2 411 752		2 411 752
Overføring		-363 255	363 255	0
Utbytte		3 510 000		3 510 000
Pr. 31.12.2018	1 100 000	58 449 149	0	59 549 149

Note 7 Mellomværende med selskap i samme konsern

	2018	2017
Fordringer		
Kundefordringer konsern	2 113 018	0
Andre kortsiktige fordringer konsern	5 369 336	0
Sum	7 482 354	0
Gjeld		
Lån fra foretak i samme konsern	25 000 000	0
Sum	25 000 000	0

Både fordring og gjeld spesifisert over er til Cermaq Norway AS som er eneste leietaker for selskapets eiendom. Årsregnskapet blir konsolidert i konsernregnskapet til Cermaq Norway AS for 2018.

Noter 2018

Storskjæret AS

Note 8 Skatt

Årets skattekostnad	2018	2017
Resultatført skatt på ordinært resultat:		
Betalbar skatt	0	0
Endring i utsatt skatt	692 298	-110 191
Skattekostnad ordinært resultat	692 298	-110 191
Skattepliktig inntekt:		
Ordinært resultat før skatt	3 104 050	-479 992
Permanente forskjeller	20 000	0
Endring i midlertidige forskjeller	-13 311 722	0
Skattepliktig inntekt	-10 187 673	-479 992
Betalbar skatt i balansen:		
Betalbar skatt på årets resultat	0	0
Sum betalbar skatt i balansen	0	0

Skatteeffekten av midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring som har gitt opphav til utsatt skatt og utsatte skattefordeler, spesifisert på typer av midlertidige forskjeller:

	2018	2017	Endring
Varige driftsmidler	13 311 722	0	-13 311 722
Sum	13 311 722	0	-13 311 722
Akkumulert fremførbart underskudd	-10 688 387	-500 714	10 187 673
Grunnlag for beregning av utsatt skatt	2 623 335	-500 714	-3 124 050
Utsatt skatt / skattefordel (22 % / 23 %)	577 134	-115 164	-692 298

KPMG AS
Jernbaneveien 85
Postboks 1434
8037 Bøde

Telephone +47 04063
Fax +47 75 50 83 54
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til generalforsamlingen i Storskjæret AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Storskjæret AS' årsregnskap som viser et overskudd på kr 2 411 752. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noteopplysninger til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.

Offices in:

Oslo	Elverum	Mo i Rana	Stord
Ålesund	Fagernes	Molde	Strømme
Arendal	Hamar	Skien	Tromsø
Bergen	Haugesund	Søndfjord	Tromsøen
Bøde	Kjevik	Sørhordland	Tysset
Drammen	Kristiansund	Stavanger	Ålesund

- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokførings praksis i Norge.

Bordø, 27. mai 2019
KPMG AS

Jørgen Andreassen
Statsautorisert revisor

SAK 20/19

Eventuelt

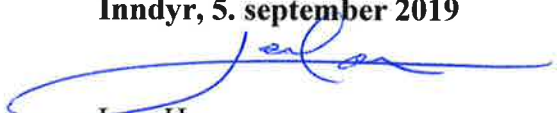
Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
12.09.2019

Vedlegg:
Ingen

Forslag til vedtak:

Inndyr, 5. september 2019

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget